

HI-THIÊN-DUONG

ĐẠI DƯỢC PHÒNG

38, Rue de Canton, 38.- Cholon

TELEPHONE No 658

Có bán đủ các thứ thuốc rất nên thân hiệu như sau đây:

1. - Kiểm-sắc-bộ-hườn (Trị bệnh đờn ông suy nhược) Mỗi ve giá	3\$00
2. - Phụ-khoa Kim-chung-hườn (Đòn bà huyết hư khí suy) Mỗi hộp 2 hườn gi	1 00
3. - Hả-đám-sử-lễ (Trị bệnh ho) Mỗi gói giá	0 45
4. - Nói khoa công-sử-tàng (Trị bệnh con nít) Mỗi gói giá	0 95
5. - Thân hiệu phát-lạnh-tàng (Trị chứng nóng lạnh) Mỗi gói giá	0 16
6. - Bình cam-tích (Trị bệnh cam tích) Mỗi gói 10 bình giá	0 10
7. - Sơu-độc-li-h-được (Trị bệnh hoa liễu) Mỗi ve thuốc nước và thuốc hườn giá	3 00
8. - Thân hiệu nhân-được-thủy (Trị bệnh con mắt) Mỗi ve giá	1 00
9. - Thanh-tạng-hườn (Thuốc xổ) Mỗi ve giá	0 10
10. - Phong thấp cao được (Thuốc dân trị các chứng bệnh phong thấp) Mỗi miếng giá	0 20
11. - Sanh-phát-bá-thổ-giũ (Thuốc nước xổ cho nước lác) Mỗi ve giá	0 30
12. - Bạch-trưng-cao (Trị các chứng bệnh đau lưng) Mỗi ve giá	0 60
13. - Bạch-độc-được-cao (Trị bệnh Ung-thư u-nốt, ghê chốc) Mỗi ve giá	0 30
14. - Tiân-châu-phần (Trị bệnh phỏng lữa phỏng nước sôi) Mỗi ve giá	0 35
15. - Tế sanh được thủy (Trị các chứng bệnh cảm mạo, chóng nước và thời-khí) Mỗi hộp giá	0 10
16. - Bạch thọ giũ (Đầu bạc hà) Ve nhỏ giá 0\$20 - ve lớn	0 40
17. - Tiêng được cao (Trị bệnh lã) Mỗi thổ giá	0 30
18. - Châu phần sanh cơ tăng (Trị các thứ ghê độc) Mỗi ve giá	0 20
19. - Ngoại khoa trừ độc thủy (Thuốc nước để rửa các thứ ghê độc) Mỗi ve giá	0 20
20. - Nha thông được thủy (Trị bệnh đau răng) Mỗi ve giá	0 20
21. - Vạn ứng như phết trà (Trị bệnh cảm) Mỗi gói giá	0 06
22. - Vi-tê-sanh trị đã hườn (Đi ốc te cây, hoặc đánh dẹp) Mỗi hộp giá	0 50
23. - Dầu Essence de Menthe hiệu Nhị-thiên-Đường, Mỗi ve giá	0 15
24. - Vạn ứng phết đơn (Trị bệnh nhọt đầu đau bụng tức ruột) Mỗi ve giá	0 10
25. - Dầu đầu khêu (Nhớt đầu nóng lạnh đỏ mắt) Mỗi ve giá	0 10
26. - Bông gòn thuốc (Đề bó rít ghê) Mỗi gói giá	0 10
27. - Mông-tiên-trà (Trà bô a-phiên) Gói mỗi gói là	1 30
28. - Tây-tu-lộ hườn-thủ, Mỗi ve giá	0 50
29. - Lạp-chỉ đào thương được-hủy, Mỗi ve giá	0 50
30. - Vạn ứng nhị-thiên-dầu, Mỗi ve giá	0 25
31. - Sát nha hương-phấn, mỗi hộp giá	0 30
32. - Vạn ứng bô tá đầu mỗi ve giá	0 20
33. - Cẩm-hạp-minh-thần bô tuận hườn, mỗi hộp sáu hườn giá	0 80
34. - Dạ-chối	0 20
	0 30
	0 40
	0 25
	0 20
	0 15

Bồn-đường hàng năm giữ một lòng cứu thế tế-nhân, cho nên chẳng nài hao tốn bạc ngàn mà in ra mấy mầu cuốn « Dược tánh phục pháp » (Chỉ cách dùng các thứ thuốc rất kỹ lưỡng) để dành mà cho thân-chủ; nếu vị nào có gởi thơ xin, thì Bồn đường lập tức gởi liền chẳng hề sai sót.

Saigon, Imp. Commerciale C. ARDIN ET FILS.
Tirage: 1.000 exemplaires.

Le Directeur-Gérant: NGUYỄN-CHÁNH-SẮT

Ng. ch. Săt

NÔNG-CO MÍN-ĐAM

Causeries sur l'Agriculture et le Commerce

PARAISANT LE JEUDI

18e ANNÉE
NĂM THỨ 18
Ngày 5 Juin
1919

農 賈 茗 談

Số 114
Ngày mồng 8 tháng năm
MIA KÝ-MƠI

MỠ TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

ĐỊNH GIÁ BÀN TRONG CỎ ĐỒNG-ĐƯƠNG	Chủ nhân:	PUBLICITÉ ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES
Một năm..... 5 00	F. CANAVAGGIO	La ligne de 0=065 de large... 1\$50 Le décompte des lignes est calculé à raison de 3 au centimètre suivant les caractères employés.
Sáu tháng..... 3 00	Tổng-lý, kiêm Chánh-chủ-bút:	Pour les annonces commerciales on traite à forfait.
Một số..... 0 10	Nguyễn-chánh-Sắt	RAO BÁO Những lời rao báo về việc thương mại, xin gởi thơ, hoặc đến tại Bồn-quản mà thương nghị.
Bội nhân..... 0 20	Đại-biểu:	
ABONNEMENTS France et Colonies	Đặng-thảo-Liêng, — Nguyễn-viên-Kiều	
Un an..... 206,00		
Six mois..... 12 00		
<i>Les abonnements sont payables d'avance</i>		

Direction, Rédaction et Administration: 53, rue Pellerin. — SAIGON.

Ông nào mua báo, xin đóng giùm tiền trước

MỤC LỤC

1. Cuộc vận tải xít la.	9. Đồng-đương thời sự.
2. Bài Diên-thuyết của quan Toàn-quyền.	10. Vãn khánh tháng bình.
3. Bột chuối.	11. Bếp-tre có phước lớn.
4. Hóa-vật xuất dương.	12. Ai tin.
5. Thương trường.	13. Cờ bạc. — Đám cưới.
6. Thương vụ luật-lệ.	14. Minh tạ lương-y.
7. Thế giới tân văn.	15. Tây-Kiều.
8. Điện-tin (Havas).	16. Ai làm được.

Nhà in và nhà bán sách
HUỲNH-KIM-DANH
12 - 14, Rue Catinat - Saigon

Kính lời công lực cháu chú qui-ông
qui-bà được tổ, nghề bán sách và nhà-
in của tôi xưa nay mà được bền vững, thiết
cũng nhờ qui-ông qui-bà cố lòng lo tâm
giúp tôi mới nên việc, thiết tôi thêm
cảm ơn công. Nay tôi mới mở thêm
một cửa hàng buôn bán tại địa các
tiểu hàng Tây, hàng Bắc hàng Tàu, hàng
Xiêm, hàng Nhật-bản cũng là ren, nón
Tây, và đồ đồng, thì tôi chắc rằng qui-
ông qui-bà cũng sẵn lòng giúp tôi cho
nên việc luôn. Cứ xin qui-bà cố lòng
chiến cố mà giúp cho cuộc thương-mại
của người đồng-bang càng ngày càng mở
mạn thành phát; mai sau mà có được
cuộc buôn to, thì tiền bạc ấy cũng luôn
chuyên một xứ Nam-kỳ chứ không lọt ra
xứ khác, nhưng lời là phận đốn-bá thiếu
tri, những lời tôi tỏ ra đây hoặc có lỗi
lầm chi thì tôi cũng xin qui-ông qui-bà
miễn lỗi cho tôi. Vì tôi thấy mấy chú
khách và mấy chú chủ tôi xin tư tư đây
đều nhờ nghề buôn bán mà làm giàu to,
còn đồng-bang ta thì cứ ngồi khoanh tay
mà ngủ, để cho bọn ấy họ lợi hơn.
Nay đồng-bào ta ngoài Bắc-kỳ đã dật
nhiều thứ tư tựa rất khéo mà lại chắc
vô công, lại cũng có ý rõ hơn hàng ngoại
quốc. Nên tôi tưởng đồng-bang ta cũng
nên bắt lòng đứng đứng tư tựa tư tư mà
giúp cho công nghệ xứ ta cho mau hưng
vượng.

Mua vở HUỲNH-KIM-DANH
Cần kha!

HÃY HỜI THỜ ĐỒNG HỒ
"OMEGA"

Mà mua ấy là thứ tốt hơn hết
có làm hồ kiểu:
đồng vàng, đồng bạc và đồng các loại kim
Một mình bằng
L. CAFFORT

Ở tại đường CATTINAT SAIGON có bán mà thôi.

NAM-KY CHỈ CUỘC
CÔNG-TY

Lò làm giấy Nam-kỳ hiệu là
Nam-kỳ chỉ cuộc công-ti, nay lập
đã cấu thành rồi; nên kể từ ngày
nay đã khởi sự mua các thứ giấy
lộn và giẻ rách. Lục-châu như ai
có giẻ lộn bất kỳ là giấy chi,
hoặc giẻ rách như là giẻ vải, giẻ
vạ, thì công-ti đều mua hết.

Giá mua như vậy:

- 1° Giẻ lộn mua 2500 mỗi 100 kilô.
- 2° Giẻ rách lộn lạo mua 3500 mỗi 100 kilô.
- 3° Giẻ rách trắng hết mua 4500 mỗi 100 kilô.

Trừ ra thuế và giẻ đen thì không
mua.
Như ai có các thứ giẻ lộn và
giẻ rách đã nói trên đây, xin hãy
đem đến tiệm ngành của Công-ti
tại Saigon, đường d'Adran, số 25
mà bán, thì sẽ có người Đại-ly
mua cho.

PARFUMERIE-COIFFEUR-CHAPELLERIE
(Michel THO)
93, Rue Catinat - Saigon

Tiệm bán nón, mũ, gậy cầm tay, đầu và xà
bong thơm, phấn thoa mặt, vớ, giầy lông gia,
trường Catinat số 93, ngay nhà in và bán sách
chủ Ông C. ARNÉ ET FILS (Imprimerie Librairie
Commercial) có phòng hết tóc sạch sẽ, giá rẽ.

Lính in các thứ sổ, sách, cần dùng trong Lương
Tăng, bán sách vở cho học trò, mực viết v.v.,
bản thơ, truyện đủ thứ, sửa máy may may viết
các hiệu.

Lục-châu quan-tố muốn mua món chi, tiệm tôi
không có thì cũng sẵn lòng mua đùm cho có
mà gửi chẳng có công.

Michel LE-VAN-THO.

DAU ESSENCE HAY LAM

Dầu Essence de Men-
the của Ông Lương-Y
Việt-sauh chế ra, khi
đọc hay làm. Bài kỹ
nghiệm pháp của Ông,
có phong, hoặc cam, hoặc
phong, hoặc long, hoặc
sơ, hoặc, hoặc cau, cau
đương, hoặc bị kim
phương, hoặc dầu ong
được, hoặc, hoặc người
thưa rất nên tuân theo.

Lại tiệm Nh:Thiếu-Dương của Ông
có bán
Mỗi ve..... 1025
Mười ve..... 240

CÔ MỘT MÌNH
HANG
DENIS FRERES
làm Đại-ly, có
trữ hộp quẹt
hiệu này nội cõi
Đông-Dương
mà thôi.

Hộp quẹt này gọi bán là khắp nơi, có một sự nhỏ một hộp mà thôi.

NÔNG-CÔ MÍN-ĐÀM

Cuộc vận-tải trong
Nam-kỳ

Nam-kỳ ta là một xứ sông rạch
kinh-cảng rất nhiều, nên trong cuộc
chuyên vận hàng-hóa cùng hành-
khách thì dùng tàu nhỏ là tiện
lợi hơn hết. Khách Hoa-Kiểu là
một chủng-tộc rất lâu thành trong
cuộc kinh-tế lý-tài, qua lại ngay
nơi xứ ta, từ đại-thương cho đến
tiểu-thương đều chiếm hết các
mỏ lợi. Họ lập tàu-khẩu lớn mà
trữ hàng, cất nhà máy to mà xay
lúa gạo tại Cholon, còn trong các
tỉnh các chợ họ lại lập tiệm nhỏ,
lớp thì để bổ hàng của tàu-khẩu
về mà bán lại cho đồng-bang
ta, lớp thì mua lúa rồi chở đến
cho máy nhà máy xay mà bán
gạo cho ngoại-quốc. Họ nắm
được cái cạnh lợi trong nước ta
rồi họ lại còn nghĩ rằng hàng-hóa
thị hàng-hóa của họ bán, lúa
gạo thì lúa gạo của họ mua. Nếu
cây người khác chở chuyên lúa
gạo hàng-hóa ấy thì mất hết một
phần lợi trong cuộc làm ăn của
họ. Vì vậy nên họ đồng lòng hiệp
vốn mà lập hàng tàu nhỏ để chuyên
cùng trong các ngõ sông rạch
trong Nam-kỳ. Hiện nay đường
nào cũng có tàu của khách-trú
chở hàng và chở hành-khách. Tàu
của họ đã nhiều chiếc, mà họ
chàng cán gì phải dọn dẹp sạch sẽ,
chàng cán gì phải kiểm tra-công
giới, coi máy này, chàng cán chi
phải tuân lệ-luật của nhà-nước;
hành-khách hặc hàng-hóa có

bao nhiêu cũng chở hết, dầu có
chìm thì chết Anam nhiều chứ
họ không có mấy người mà sợ.
Họ được cái thế-lực mạnh mẽ
trong đường kinh-tế rồi, coi họ
họ không còn sợ ai nữa hết. Họ
thường hay để lòng cạnh tranh
với hàng tàu Nam-vang và Lục-
tinh (Messageries Fluviales), là
hàng tàu của người Langsa lập
ra mà chờ chờ cho nhà-nước.
Hàng tàu Nam-vang tuy có nhà-
nước phụ cạo mặt đất mà cạnh
tranh cũng không hơn họ được.
Đồng-bang hãy xét đó mà coi
cái thế-lực của khách-trú mạnh
mẽ là đường nào.
— Những nhà thương-cỏ Langsa
ở trong thuộc-địa này cũng là ở
bên Mậu-quốc thầy đều thầy cuộc
vận-tải là cuộc yêu-hệ trong
trường mạc-điền đời này, nên
hiệp ý nhau nhau mà xin
Chánh-Phủ Đại-Bhập phải lập
luật cho mình rẽ về tàu buôn
đồng-giới quyền-lợi cho dân
Đại-Pháp. Chánh-Phủ nghiên
cứu cái vấn-đề ấy rất lâu, rồi đến
ngày 21 Decembre 1911 mới ban
hành một chỉ-dụ mà định về lệ-
luật ấy. Trong chỉ-dụ ngày 21
Decembre 1911 đây có hai khoản
rất trọng hệ: 1— tàu buôn của
Langsa thì người giúp việc dưới
tàu phải dùng người Langsa nhiều
hơn người ngoại-quốc mới được;
2— tàu buôn mà đứng bộ theo
họ Langsa và được treo cờ Lang-
sa thì người buôn trong hàng tàu ấy
phải toàn lệ-luật của nhà-nước;
sở dĩ n Langsa hùn trên phần nữa

mới được. Đã biết lệ-luật buộc
như vậy là buộc các tàu buôn
của đồng-bang; song theo luật
ngày 19 Mars 1852 thì những tàu
chạy trong sông mà sông ấy chảy
thẳng ra biển, hoặc chảy qua
sông khác rồi chảy thẳng ra biển,
như trong Nam-kỳ ta sông Saigon,
Tiền-giang, và Hậu-giang đều
trúng vào luật ấy. Nếu thì hành-chỉ-
dụ ngày 21 Decembre 1911 thì tàu
của khách-trú không được chạy
nữa, vì những tàu ấy đều chảy ra
biển mà ngã sông rạch chảy ra biển
thì cũng như tàu chạy biển; mà
mấy hàng khách-trú không có
người Langsa hùn, còn những
người giúp việc dưới tàu cũng
không có người Langsa, thì làm
sao mà chạy cho được.
Điều thứ 29 trong chỉ-dụ
ngày 21 Decembre 1911 đó, có
định rằng chỉ-dụ này mà bỏ cáo
trong thuộc-địa nào hệ đúng một
năm rồi thì phải thi hành.
Trong Đông-Dương ta đây thì
chỉ-dụ ấy đã ăn hành vào Đông-
Dương Công-báo (Journal officiel
de l'Indochine) ngày 22 Février
1912. Vậy theo phép thì phải thi
hành chỉ-dụ ấy kể từ ngày 22
Février 1913. Chánh-Phủ Đông-
Dương đã có lo làm mà thi hành,
nên trong năm 1912 có lập một lời
nghi, định rõ ràng cách thi hành
chỉ-dụ ấy. Lời nghi ấy làm nào rồi
gửi về cho Thuộc-địa-bộ Thương-
thor phê chuẩn. Chàng biểu
tại Thuộc-địa-bộ vì mắc nhiều
việc hay là tại mấy hàng tàu của
khách-trú lập thế ngàn trở, mà

những lệ-luật của Chánh-Phủ Đông-Dương làm náo rối đó, Thuộc-địa-bộ không phê, để giấy đưa hoài cho đến năm 1914, Âu-châu nổi giặc mà cũng chưa thi hành chỉ-dụ ngày 21 Décembre 1914 được. Qua tháng Novembre 1916 quan Tổng-Thống Đông-Dương Toàn-quyền trong lúc nhóm hội Thượng-nghi-viện Ngải có nói rằng: Chỉ-dụ ngày 21 Décembre 1914 không có thể thi hành trong Đông-Dương này được. Hàng tàu Nam-vang (Messageries Fluviales) thầy chỉ-dụ ấy ban hành thì có lòng mừng, vì nếu thi hành thì tàu khách-trú không được chạy nữa, hết lo ai cạnh tranh. Chẳng dè Chánh-Phủ Đông-Dương không chịu thi hành thì ngã lòng. Hàng ấy tính muốn kêu nài, song trong lúc chiến-tranh kịch liệt; nếu kêu nài thì e làm rộn cho Chánh-Phủ, nên phải dằn lòng mà để yếm liềm việc ấy đến nay.

Nay Âu-châu chiến-cuộc bãi rồi, đầu đầu cũng lo sửa soạn mà quang khai đường kinh-tế lý-tải. Ông quan-nam hưu-trí Bernard, là Đông-ly hàng tàu Nam-vang (Messageries Fluviales) ở tại kinh-đô Paris (bên Mầu-quốc) hôm ngày 6 Mars 1919 người có ra đưa Đông-dương Công-Thương hội (Comité du commerce et de l'industrie de l'Indochine) mà kêu nài, xin Chánh-phủ phải thi hành chỉ-dụ ngày 21 Décembre 1914. Người nói rằng người cũng biết sự thì hành này có chỗ khó chớ chẳng không, song việc này là việc lợi ích cho các hãng tàu buôn Langsa, vậy nên đầu có chỗ thể nào cũng phải ràng

mà thi hành cho được. Bỏ-báo lại nghe rằng lúc này Chánh-phủ Nam-kỳ đương nhóm một hội Phái-viên, có đủ người trí-thức, có các nhà đại-thương, đang lo bàn nghĩ về cuộc hàng-hải tương-lai xứ Đông-dương, như là xét coi có thể nào mà thi hành chỉ-dụ ngày 21 Décembre 1914 nơi Thuộc-địa này được hay không.

Đống-bang đọc các lời chúng tôi mới tỏ trên đây thì rõ, thầy hiện kiêm Chánh-phủ và các nhà đại-thương đương trú nghĩ lo lần về cái vấn-đề vận tải trong xứ ta là đường nào. Hề chỉ-dụ ngày 21 Décembre 1914 nói trên đây mà thi hành, thì những tàu của khách-trú đương chạy trong sông rạch ta đây đều phải dẹp hết; hoặc phải bán hết lại cho hãng Langsa. Đã biết hiện nay cuộc vận tải trong xứ Nam-kỳ này đã gần trọn về tay khách-trú; nếu thi hành chỉ-dụ ấy thì chắc cuộc kinh-tế trong nước ta phải lộn xộn một ít lâu. Còn khách-trú họ chiếm mỗi lợi lớn ấy đã lâu rồi, họ thường tưởng cuộc vận-tải chẳng ai mà đánh đực với họ cho được, nếu nay Chánh-phủ không cho tàu họ chạy nữa, họ mất một mỗi lợi lớn thì chắc sao họ cũng chẳng chịu thua. Có lẽ họ sẽ cậy Sự-thần của họ bên Paris kêu nài, hoặc xin bổ thuế-thần cho họ, hoặc cầm không cho tàu Langsa chạy trong nước của họ lại mà trừ.

Xét lại xưa nay khách-trú họ đến xứ Đông-dương này mà làm giàu, ấy là họ nhờ xứ ta chớ chẳng phải xứ ta nhờ họ chi đó. Nếu trong bọn họ mà người nào muốn

chông cự, không chịu đóng thuế thân, thì Chánh-phủ đừng cho họ ở trong xứ ta nữa. Vì như họ muốn dè chề (tẩy chay, Boycotter) có các nhà đại-thương, đang lo bàn nghĩ về cuộc hàng-hải tương-lai xứ Đông-dương, như là xét coi có thể nào mà thi hành chỉ-dụ ngày 21 Décembre 1914 nơi Thuộc-địa này được hay không. Bỏ-báo lại nghe rằng lúc này Chánh-phủ Nam-kỳ đương nhóm một hội Phái-viên, có đủ người trí-thức, có các nhà đại-thương, đang lo bàn nghĩ về cuộc hàng-hải tương-lai xứ Đông-dương, như là xét coi có thể nào mà thi hành chỉ-dụ ngày 21 Décembre 1914 nơi Thuộc-địa này được hay không. Đống-bang đọc các lời chúng tôi mới tỏ trên đây thì rõ, thầy hiện kiêm Chánh-phủ và các nhà đại-thương đương trú nghĩ lo lần về cái vấn-đề vận tải trong xứ ta là đường nào. Hề chỉ-dụ ngày 21 Décembre 1914 nói trên đây mà thi hành, thì những tàu của khách-trú đương chạy trong sông rạch ta đây đều phải dẹp hết; hoặc phải bán hết lại cho hãng Langsa. Đã biết hiện nay cuộc vận tải trong xứ Nam-kỳ này đã gần trọn về tay khách-trú; nếu thi hành chỉ-dụ ấy thì chắc cuộc kinh-tế trong nước ta phải lộn xộn một ít lâu. Còn khách-trú họ chiếm mỗi lợi lớn ấy đã lâu rồi, họ thường tưởng cuộc vận-tải chẳng ai mà đánh đực với họ cho được, nếu nay Chánh-phủ không cho tàu họ chạy nữa, họ mất một mỗi lợi lớn thì chắc sao họ cũng chẳng chịu thua. Có lẽ họ sẽ cậy Sự-thần của họ bên Paris kêu nài, hoặc xin bổ thuế-thần cho họ, hoặc cầm không cho tàu Langsa chạy trong nước của họ lại mà trừ.

Theo ý chúng tôi nghĩ thì chắc thể nào các nhà đại-thương cũng hiệp với hãng tàu Nam-vang (Messageries Fluviales) mà xin Chánh-phủ thi hành chỉ-dụ ngày 21 Décembre 1914 chớ chẳng không. Vậy thì những người trí-thức, những đảng phú-hào trong xứ ta đây cũng nên thừa lấy dịp này, đóng

tâm hiệp ý với nhau mà lo lần trước đi, đừng chờ ngày chỉ-dụ ấy thì hành thì xướng ra lập một Công-ty luân-thoán mà lãnh chở hàng-hóa và đưa hành-khách thể cho tàu hàng Hoa-Kiểu; vì hễ chỉ-dụ ấy mà thi hành thì tàu của khách-trú là dân ngoại-quốc chẳng những là không được treo cờ Đại-pháp mà thôi, mà hễ không được treo cờ Đại-pháp thì tác nhiên không được thông hành trong các miền sông rạch Nam-kỳ ta nữa, chớ chúng ta đây là dân trong Thuộc-địa của Đại pháp, thì chúng ta được treo cờ Đại-pháp và thông hành vận tải cũng như người Pháp vậy. Ấy là một dịp may mắn cho chúng ta vẫn hồi quyền-lợi của chúng ta lại đó. Nếu Đống-bang không dùng dịp này mà kết dây đoàn thể đảng kinh định-thương có mà tranh cạnh mỗi lợi quyền, thì chẳng còn có dịp nào khác mà mong được nữa. Gán lầy, gán lầy.

N. C. M. Đ.

BÀI DIỄN-THUYẾT
CỦA QUÂN
Toàn-quyền A. Sarraut
tại nhà Hội Âm-nhạc Saigon
(Tiếp theo)

TỰ-TRỊ VÀ HIẾN-PHÁP
Nếu vậy thì sao?
A! Phái! Có hai tiếng, tôi có dùng hai tiếng mà chẳng dè hai tiếng ấy người ta vừa nghe thoán qua đến đôi vật mình vật mảy như mây con mèo nó dụng nhắm buổi rau ế mà nó chuyển động tay chơn vậy: Mà mèo nó dụng

tay ế mà chuyển động tay chơn song nó còn biết khoai-lạc, còn người ta nghe hai tiếng đó ế: chuyển động tay chơn mà không biết khoai-lạc mới kỳ (Tức cười).

Tiếng Đông-dương tự-trị, tiếng Đông-dương hiến-pháp! Đó, hai tiếng khôn nan, đáng ghét là hai tiếng ấy. Lại có một câu nói đùa hơn nữa là nay tôi gần xuống tay trở về Mầu-quốc người ta lại trách tôi sao có dùng hai tiếng ấy, vì nói tôi hai tiếng ấy vì chẳng khác nào như trong lúc Đông-dương đương bình tình, bình lính, không thêm nói trước cho ai biết, lên đem trái-phá quân mà chửi nó mà chơi vậy. Dùng hai tiếng ấy cũng như đã nghĩ một cách hiểm nghèo, cũng như đem sự lý-tưởng đem chừa ai biết mà trêu bẹo người ta vậy.

Này không! Không phải vậy! Chuyển này tôi kêu nài đó. Mà chẳng phải vì phần tôi mà tôi kêu nài. Tôi vì Lịch-sử vì chơn lý mà kêu nài mới mạnh; bởi vì nếu người ta không chịu đọc, không chịu nhớ những lời tôi nói thì tôi cũng cho đi; còn tôi thì tôi được phép nhất lại những lời tôi đã nói khi trước tôi được phép đem trưng những lời tôi nói ngày trước với những lời tôi nói ngày sau rồi tôi chỉ lại sao mà những lời ấy phải hiệp với nhau, rồi coi thử coi có phải trong những lời ấy có tỏ về một lần-chỉ rõ ràng hay không.

Xét thử coi nào nó phải nay tôi gần dè chơn đi về tôi mới dùng tiếng Đông-dương tự-trị, Đông-dương hiến-pháp là lần thứ nhất đầu.

Các ông, cách gần hai năm nay, nếu muốn nói cho chắc thì cách 19 tháng nay, tôi có được vinh hạnh mà tọa chủ trong một tiệc rượu của hội Nam-kỳ Báo-chương thiết lập mà đầu tôi tại đây, tại thành Saigon này. Tôi cứ giữ theo tinh cũ, nên lần ấy tôi có đứng diễn-thuyết một bài. Bài diễn-thuyết ấy có in ra và tôi còn giữ một bản đây.

Lúc ấy tôi có dùng nhiều lời chính đáng mà khuyến khích báo-chương. Khi tôi mới trở qua đây thì tôi lầy lòng

nhơn huệ mà dãi báo-chương, nên tôi bỏ kiếm dượt. Rồi tôi dùng dịp mà tỏ bày chuyển như nứa; mà tôi khuyến khích mà nói với tôi thấy cuộc chiến tranh này thì tôi chắc sao toàn cầu cũng rung động, nên tôi mới xướng ra mà tỏ về trước cho rõ ràng về chính. Trong bài diễn-thuyết của tôi đó, tôi có xét lại trách tôi sao có dùng hai tiếng ấy, vì nói tôi hai tiếng ấy vì chẳng khác nào như trong lúc Đông-dương đương bình tình, bình lính, không thêm nói trước cho ai biết, lên đem trái-phá quân mà chửi nó mà chơi vậy. Dùng hai tiếng ấy cũng như đã nghĩ một cách hiểm nghèo, cũng như đem sự lý-tưởng đem chừa ai biết mà trêu bẹo người ta vậy.

Đó là những lời tôi nói cách 19 tháng trước đó. Khi ấy cả thầy đều về tay khen phải và không ai trách cứ chi hết. Có lẽ tại trong tiệc ngày nọ có người hiểu ý nghĩa những tiếng tôi nói và có tâm bề nghe tiếng chi mà chưa hiểu thì hay để tự dè mà tra. Mà người ấy vẫn biết rằng họ nói hiến-pháp tác nhiên phải hiểu có cái chủ-quyền ở trong, bởi vì không có cái chủ-quyền, thì ai đứng ra lập hiến-pháp. Tôi xin lỗi vì các ông để cho tôi là cựu Học-vụ-bộ Thượng-thor cắt nghĩa đến những tiếng ấy cho mấy người chưa hiểu rõ. (ai này đầu về tay).

Mà những tiếng tôi nói đó chẳng phải tôi nói một lần mà thôi. Cách ít ngày, qua tháng Novembre năm 1917 tại Thượng-nghi-viện tôi diễn-thuyết một bài nữa, trong ấy tôi xướng ra mà chỉ các chế bất tiện của nền chánh-trị trong xứ này tôi nói những đại khi xưa yếu cứ phải buộc mà dè cho Đông-dương để tấn hóa, nay coi lại nó bỏ buộc xứ này khó mà đi đứng làm, tôi kể hết những luật lệ lập đã 95-30 năm nay nó

ngân trở làm cho Đông-dương tàn thời không thể có đời được, rồi thì kết luận, tôi có dùng cái tiếng thiên hạ không hiểu mà kinh hãi đó. Khi ấy tôi nói rằng: « Tôi có đọc nên thầy Chánh-phủ đương tình chế sửa Thuộc-địa-bộ lại. Có lẽ cũng nên thừa lúc này mà chế sửa luôn lệ luật thuộc về Chánh-trị Đông-dương. Vậy chúng ta nên ước trông có được một nền qui cũ rộng rãi, có được một quyền *hiên-pháp thông-thế hơn* ».

Các ông, xin các ông coi có phải tôi chẳng hề đố kỵ, lời tôi nói trước đương nào thì nay tôi cũng lặp lại y như vậy hay không. Cách mấy tuần trước tôi gọi lại nữa thì cũng đố cho xứ Đông-dương có thể thông thả mà có đời được cho cuộc đầu hóa được mau le được gian tiện.

Các ông đương nghe tôi nói đây ai ai cũng đã nghe cả trăm lần những lời khuyên bảo phải vậy cần cho cuộc tự-trí rồi. Vậy chớ nay tôi còn phải tương việc khác mà chỉ cho các ông rõ ràng khi trước Mậu-quốc dùng một lệ luật mà chế trị các Thuộc-địa, nay mỗi Thuộc-địa đều tấn hoá khác nhau, vậy chớ cái lệ luật chung ấy còn có thể dùng mà chế-trị nữa hay không? Tôi nhớ lúc tôi từng quản tôi đi với bạn bạn đến tìm họ mà mà sửa áo lại, vì những áo của quản lính các theo một cách, may theo một cỡ nên bạn cũng không vờ rời chúng tôi có nói chơi lời này, chẳng dè lời ấy thành tục. Chúng tôi nói thợ may đi do ni mà may áo cho quản lính, thì lại do một mình chủ lính đứng đả ngóai cưa có mà thôi, rồi về may theo ni ấy cho cả cơ binh dùng. Cuộc Chánh-trị trong các Thuộc-địa vì cũng như cách may áo đó; mỗi Thuộc-địa văn-minh tri-thức khác nhau, chương-tộc khác nhau lẫn nhau khác nhau, mà Mậu-quốc lập có một luật để dùng chung cả thảy.

Vậy nếu tôi nói rằng phải lập *hiên-pháp riêng* cho thích hiệp với sự tân hóa trong xứ, vì xứ này khi trước còn thơ ấu, mà nay đã trưởng thành, thì ý kiến của tôi nhằm chẳng có chi mà đi kỳ mà thời quá.

Ý kiến của tôi có đủ bằng chứng chẳng không. Tôi chẳng cần phải kể

cho hết mấy bằng chứng ấy, tôi chỉ một cái mà thôi: bằng chứng tôi về Đông-dương, này mà có đủ giá trị nên không ai cãi có lẽ bác được. Có một người, có một đảng ái-quốc, có một người dân Pháp danh vọng cao sang qui danh là Jules Ferry, người đã có công gây dựng cõi Đông-dương này. Vậy chớ các ông có biết trong năm 1892, cách nay đã 27 năm rồi, ông Jules Ferry thay mặt cho Nội-viện làm tờ phúc về các Thuộc-địa và xứ Algérie, người nói thế nào hay không? Các ông hãy lắng tai mà nghe; người nói rằng: « Phải cho Thuộc-địa được *phấn tu-trí*, cho rộng rãi. Cái Chánh-sách tương-tương (assimilation) đã tan rã thành ra tro bụi rồi. »

Rồi người lại còn nói thêm câu này nữa, theo tôi đây tôi còn nhắc nhắc, nên chừa dăm nói. Người nói rằng: « Những thuộc-địa có nhiều khi cũng phải cải tiến dần dần, nhưng nó làm cho liên tiếp với Mậu-quốc đó. » Đó là lời của một đảng thực-dân có danh xưng là mà xin cho các vị Tổng-thống Toàn-quyền được « quyền hành động và cảm tác ».

Những lời ấy còn ghi trong đó tịch của Nghị-viện là chỗ bình chánh quốc hương. Cách 27 năm nay đã có lời ấy rồi, nay tôi đọc một quyển sách có Thuộc-địa-bộ bảo tiên tôi, thấy có một bài của ông Vivier de Strel viết mà nói về tài sản của Thuộc-địa và chỉ cho Đại-pháp thấy những cách thế phải dùng mà làm cho Thuộc-địa thêm phú cường, tôi có đọc mấy lời này: « Thiết phải giao cho Chánh-phủ mỗi Thuộc-địa cái trách nhiệm lo lấy mà làm những công cuộc to tác ấy, bởi vì Chánh-phủ ấy có thể liệu coi chi nào phải làm mà làm cho hiệp kỳ. Phải cho các Tổng-thống Toàn-quyền rộng quyền nói trị cho nhiều, đầu ở Algérie, Đông-dương, Tunisie, Maroc, Tây Phi-châu hay là Madagascar cũng vậy. Các xứ ấy phải tiến Thuộc-địa-bộ, song Thuộc-địa-bộ dùng để mà kiểm-sát vậy thôi: » (ai này đều vô tay).

GIẤY HIỆU LE NIL LÀ GIẤY TINH-ANH THƯỢNG HẠNG

QUYỀN NỘI-TRỊ VÀ CUỘC KÈM CUE

Tôi có nói lời khác nữa đâu. Cớ hiên-pháp tôi nói ước xin là hiên-pháp nào? Cái quyền nội-trị tôi tính lập là nội-trị gì? Cái ý gốc hơn hết thì cũng lo làm cái đây trung thành từng phục phục xứ Đông-dương với Mậu-quốc được bền chắc luôn luôn. Song phải lập cho xứ này cái quyền chánh-trị cho đứng cõi: Nếu như cái tiếng tự-trí nghe nó chút là tại người ta thì dùng tiếng *phân-quyền* (Décentralisation) rồi thì nói rằng: phải để sự vận-động, sanh-lên của xứ này cho những người ở đây họ thấy rõ chỗ nào cần dùng dụng họ lo làm cho tiền bề tâu hóa. Thoàn như có người nào tưởng tôi có ý muốn lập quân chủ bạo ngược nơi xứ này thì tôi xin đáp rằng:

« Tôi chẳng phải là kẻ cày để mà tượng hình quân-vương chầu chổ. Tôi viết là khác cái để mà trưng phạt họ bao ngược ấy. Tôi thuộc phe dân-chủ (Républicain). Cha tôi khi trước cũng theo phe dân-chủ, bởi vậy tôi đây dân-chủ có một gốc. Cách 30 năm trước, tôi được 17 tuổi, tôi làm *bằng-cấp tú-tài* rồi, tôi ra trường lo sanh-phương làm ăn theo con mẹ côi. Khi ấy tôi mới vào mà viết nhật-báo. Cái tiếng bút đứ tên của phe dân-chủ gây với phe chuyên-chế trong năm 1889 và 1890 để tôi có tới chen vào tiếp với Nhứt-báo Nam-phương mà kếp hát. Tôi thường ghé phe chuyên-chế luôn luôn. »

Mà tôi nói yêu cần phải lập một nền chánh-trị mạnh mẽ nơi xứ này thì trong bài diễn-thuyết tại Hànội tôi cũng có nói phải lập thế kềm chế đứng cho chánh-trị mạnh ấy không phương loro được. Sự kềm chế nó nhưt hết là Thuộc-địa-bộ và Nghị-viện cho người làm khám-sai qua kiểm sát cho thường, cũng đưng để nghe theo máy tự phúc của Nghị-viện nói không nhằm đâu hết, vì người ở đây những tự phúc ấy tuy chúng có ý phá hại ai, song có đến đây lâu nào, cứ rờ tay tôi trong những trình-hoặc có theo theo của kẻ bất-bình rồi viết đại ra làm cho các ông phiền trách hết sức. Tôi muốn, sao Nghị-

viên phải phải người làm Khám-sai thay cho làm Mậu-quốc qua đây xem xét cho tương tã những cuộc người ta làm, đấn tận nơi, cái tận mắt rồi về mà nói lại thì lời nói ấy mới thiệt mới đáng tin.

Tuy Mậu-quốc kiểm-sát mà ý tôi còn muốn lập luôn một cuộc kiểm sát trong xứ nữa, nghĩa là lập cho đủ bực Nghị-viện mà Nghị-viện phải cho có quyền, còn nghị-viện trong mấy Nghị-viện ấy phải thiệt là người của công chúng Tây-Nam bảo cử mà thay mặt, có phép kiểm-sát quyền cai trị của phủ Toàn-quyền.

Tôi nói như vậy mà trái tai hay sao? vậy chớ mấy năm nay các ông nghĩ đến các ông viết đến Nghị-viện xứ này như Thượng-nghị-viện thì các ông nói làm sao? Các ông muốn tôi khác những lời khác hóa của các ông dùng xưa nay hay không? Các ông kêu Nghị-viện xứ này là gì? an lại Nghị-viện, Nghị-viện cầm chừng hội cam, hội vô hình phòng để ngự lại lời của Chánh-phủ, làm bộ bán nghi v. v. . . Ngày nay tôi muốn làm cho Nghị-viện ấy đủ thế lực mà cộng sự với Chánh-phủ, tôi muốn cho Nghị-viện ấy có thể mà làm việc hữu ích được, ngày nay tôi tính hiệp quyền lại của dân chúng với quyền thế của Chánh-phủ để điều đắc, gìn giữ, coi chừng cho quyền lợi được bền vững, người ta lại trách tôi sao muốn lập ngược-chánh trong xứ đây Thiệt tôi không hiểu ý họ muốn thế nào. (Vở tay vẫn rắn).

Người ta lại còn nói như vậy đó. là nư: « Ông hừa với người bần-thần nhiều đến ông quay lại; ông hừa mà làm không được. Ông không được phép từ như vậy. Tôi xin xét lời trách sự lại cho kỹ lưỡng. »

Tôi hừa việc gì? Phải biết rằng tôi chẳng những tôi hừa mà thôi đâu, tôi còn làm được rồi nữa chứ. Các cuộc tôi lập ra đây, mà trị dân họ -thể như: lo sửa lệ luật cho công bình, lo lập cuộc giao-độc lo quăng khai đường kính-lộ, cho người bần-thần được lãnh trách-nhậm cai trị, tôi tưởng những điều ấy là đều tôi làm thiệt chứ chẳng phải lời hừa mà thôi. Hồi người Annam đưng nghe tôi đây,

xin các ông xét lại coi có phải là tại tôi có làm như vậy nên các ông ghi vào trí não rồi mới rùng rùng hiệp nhau cấm tạ Đại-pháp cho tôi thay mặt mà thi thế cái chánh-sách ngược-hại nơi xứ này đó không?

(Còn nữa)

BỘT CHUỐI

Bột chuối là một món đồ ăn rất bổ ích, người bần-ân-châu ai ai cũng ưa dùng và cũng đều cho nó là một vật rất quý rất trong; day người xứ này thì ai ai biết làm ra bột, chỉ để cho chia rồi ăn uống nước mà chơi, nên coi ra như sự vật thường, chớ không biết chuối là một món tài-nghuyên rất to tác của xứ ta, nghĩ cũng đáng tiếc, vì thời cho của báu mà ta không biết dùng.

Buổi thiên-hạ thái bình là trước năm 1914. Nam-kỳ ta mới ứn thứ việc: bán buôn những chuối cho hầu-Quốc; tuy lúc ấy việc mới khởi đơan, ai ai cũng đều chắc chắn thành-lên được, vì biết đất các xứ này lắm, có thể mà trồng vườn trồng chuối được nhiều; lại thêm chuối là một loại đồ trồng, chắc sao ta cũng làm được lắm.

Trông năm 1914, Nam-kỳ ta mới khởi sự bán chuối cho Mậu-quốc được chừng vài ngàn kí-lô, kể lại Âu-châu nói con khố lửa, làm cho khắp cả hoàn-cầu cuộc công thương đau đó đều đình tị, làm cho ta thất vọng tự sự đến nay.

Hiện nay mưa tạnh khỏi tưng, đầu đó cũng nên lên làm về cái vấn-đề bột chuối này đáng có lo làm mà thôi lại. Cách lập vườn trồng chuối thì các đưng lao-thành xứ ta, ai ai cũng chẳng biết; tôi chỉ nói sơ về cách làm bột mà thôi.

Nam-kỳ ta tuy có nhiều thứ chuối, song có một thứ chuối Sứ (tục gọi là chuối lá-kiếm) thì làm nhiều bột và tốt hơn hết.

Còn cách làm bột theo như bên Huế thì hay làm hơn này thì làm như vậy; chuối đưng làm bột chẳng đưng để tôi

chỉa được thì chuối vừa giá thì phải đóng gói rồi để nguyên trái nhúng vào nước sôi ngâm vậy chừng ba, bốn phút đưng, cho nó sạch mủ và cho nó có ít ít muối. Rửa trái chuối rất mỏng phải cho rồi đem bỏ vào cối mà xay hay là vào cối nhỏ rồi rây lấy bột cũng đưng. Xay làm như vậy thật là lâu và nhiều công bất tiện, nếu dùng máy xay như xay bột mì bên Tây vậy thì tốt lắm.

Bột chuối làm theo cách chế trên đó thì nó nhuyễn cũng như các bột khác vậy, song màu nó thì trắng vàng vàng, còn mùi nó hơi thiệt thơm và coi ngon hừa. Bột chuối bỏ vào nước mau thối lắm; khuấy với nước thì như bột Huyền-tĩnh thì bột chuối ăn thơm mà ngon và bổ khỏe lắm. Mỗi bữa sớm mời một nó thế cơm, cháo cũng ca-phe bánh mì thì tốt mà tiện và ít tốn nư. Bột chuối dùng làm bánh bông-lang theo cách Anram ta làm thì tốt lắm, bánh nổi, xốp và môi ngon.

Người Âu-châu dùng bột chuối làm các thứ bánh ngọt và nhưt là bột để cho con nít nhó ăn cho mau tiêu, mau lớn.

Bần-ân-châu xứ này dùng bột chuối cũng nhiều, nhưt là Đại-pháp, và Hồng-mao.

Vả nay ta gặp buổi thái bình các xứ đấn đầu cũng lo kinh dinh thương có lại. Nam-kỳ nếu có ông phú-gia nào xướng ra lập cuộc làm bột chuối đây thì chắc thâu thu một lợi to tác lắm. Và chẳng lúc này giá chợ hàng hóa càng ngày càng sụt, còn giá bạc ta chắc cũng phải sụt, nên việc xuất cảng thố-sàng xứ ta về Đại-pháp đưng chớ ngày đất lợi.

Vậy nếu Nam-kỳ ta muốn có bột chuối mà bán cho Mậu-quốc thì nay ta phải nghĩ thế nào cho giã tiện mà làm. Nếu ta có đưng đưng-bang lập vườn trồng chuối cho lớn thì ể lợi không nhiều của ta chẳng ai nghe, vì nông-gia ta cũng muốn trồng thêm chuối vậy, mà trước hết phải chắc có chỗ mua mới dám trồng nhiều chớ.

Mới khởi ra làm việc này thì tôi tưởng người xướng ra làm phải lập riêng một vườn chuối cho lớn mới đưng. Làm như thế là chủ ý để bảo thủ cái quyền-lợi của mình, khỏi lo sợ các cơ chuối khác

họ làm dự định tăng giá chuối. Nếu có vươn chuối thì mình có chuối cũng mà làm mỗi ngày, mỗi lợi tất nhiên to tác hơn là để mua chuối của người đem về mà làm.

Xưa nay những máy nguồn lợi lớn ở Nam-kỳ ta như: lúa gạo, dừa khô, bông vải, da trâu da bò, v.v.v., thấy đều về tay ngoại quốc cả. Nay gặp mỗi lợi này mới ta chiếm tính thì sau ta không làm chỉ mà thừa hồi lợi đáng. Thoàn như ta cứ lo làm cho có thể-sáng ra cho nhiều mà ta không biết chế biến thêm mà thừa lỳ mỗi lợi to thì công trình cực nhọc của ta thật không ích chi cho lắm.

Đồng-bang hãy suy xét cho sâu; đường sá-hoan chẳng bao giờ mà làm cho xứ ta phát-trương được; còn xứ nào mà công thương chẳng có thì xứ ấy chẳng khác nào như người mang bình nạng, mặc dù đã yếu rồi thì tay chơn rú liệt, hết trong cửa quấy mà tranh cạnh với ai, thế tức phải giao hết cái mỗi lợi quyền về tay ngoại quốc.

L. M.

Hoà-vật xuất dương

Từ ngày 12 Mai cho đến 25 Mai 1919.

Từ đây Đồn-báo sẽ an hành mỗi 15 ngày một kỳ, về những đồ thủ-sàng xứ ta xuất dương bán cho các nước cho, chứ ông biết số hoá-vật của ta bán ra cho nước ngoài nhiều ít thế nào.

Ngày 12 Mai 1919. - Chiếu tàu hiệu Providence chở đi Hạ-châu (Singapore): 195.848 kilos cá khô.

Chiếu tàu hiệu Hamamê chở đi Hương-cân: 22.000 kilos cá măng, 121.200 kilos cá khô, 440 kilos đầu cá, 5.800 kilos tôm khô, 608 kilos sừng bò, 510 kilos xương bò, 340 kilos yếm rùa, 5.540 kilos bạch-đầu-khâu, 5.000 kilos trái Mãng-cụt, 13.620 kilos hạt mè, 1.000 kilos cường-toan, 28.500 kilos đầu khoán-chất.

Ngày 13 Mai 1919. - Chiếu tàu Tatouise chở đi Hạ-châu: 294.500 kilos cá khô, 273 tấn gạo trắng.

Ngày 14 Mai 1919. - Chiếu tàu Euzkadi chở đi xứ Họ-Ho: 3.000 kilos trái Mãng-cụt 910 tấn gạo trắng.

Chiếu tàu Bonite chở đi Bangkok (Xiêm-la): 536 kilos da thuộc, 800 kilos chiếu, 32.760 kilos cá sậy 108 kilos đầu, 2.400 kilos ve chai.

Chiếu tàu Nam-uân chở đi Hạ-châu: 322.000 kilos cá khô, 375 kilos gà-vịt, 1.089 tấn gạo trắng 547 tấn tấm, 252 tấn cám.

Chiếu tàu Manche chở đi Hạ-châu: 10.546 bao gạo trắng, 3000 bao tấm, 36 bó da bò, 970 bó và 355 thùng cá khô 4.133 tấn gạo trắng, 288 tấn tấm.

Chiếu tàu Tairuan Maru chở đi Hương-cân: 20.760 kilos cá khô, 11.700 kilos dừa khô cay miền.

Chiếu tàu Haidis chở đi Hạ-châu: 17.300 kilos mỡ heo, 2.285 tấn gạo trắng.

Ngày 15 mai 1919. - Chiếu tàu Donai chở đi Hạ-châu: 875 kilos gà vịt, 596 tấn gạo trắng.

Chiếu tàu Yungshin chở đi Hương-cân: 59.300 kilos cá-măng, 4.500 kilos cá khô 52.750 kilos tôm khô.

Ngày 16 mai 1919. - Chiếu tàu Lienshing chở đi Hương-cân: 476 tấn gạo trắng, 261 tấn tấm, 507 tấn cám.

Chiếu tàu Kishun Maru chở đi Kobê: 2231 tấn gạo trắng.

Chiếu tàu Pheumphen chở đi Hương-cân: 50.526 kilos cá khô, 12.720 kilos tôm khô, 36.800 kilos dừa miền, 563 tấn gạo trắng, 588 tấn tấm, 306 tấn cám.

Ngày 20 mai 1919. - Chiếu tàu Shinko Maru chở đi Nhứt-bồn: 3.562 tấn gạo trắng.

Chiếu tàu Omblin chở đi Batavia: 5.113 tấn gạo trắng.

Ngày 21 Mai 1919. - Chiếu tàu Hailos chở đi Hạ-châu: 1.092.500 kilos cá khô, 625 kilos gà-vịt, 4.200 lồng gà lồng vịt, 764 tấn gạo trắng, 105 tấn cám.

Ngày 22 Mai 1919. - Chiếu tàu Ariak Maru chở đi Hương-cân: 3.650 tấn gạo trắng.

Chiếu tàu Paul Leocal chở đi Hạ-châu: 5 bao gạo trắng. Chở qua Djibouti 1.200 bao gạo trắng 24 cây quạt máy bằng

cây. Chở qua Marseille (Mê-u-que) 11.086 bao gạo trắng, 156 cây quạt máy bằng cây, 70 thùng cao-su, 19 thùng lựa Trung-kỳ, 1.184 tấn gạo.

Chiếu tàu Tatouise chở đi Hạ-châu: 231.000 kilos cá khô, 32.000 kilos heo sừng, 952 tấn gạo trắng.

Ngày 23 Mai 1919. - Chiếu tàu Bourbon chở đi Hạ-châu 2.800 mỡ heo, 250 kilos gà vịt, 9.800 kilos chiếu, 32.000 kilos heo sừng, 3.900 kilos cường-toan, 1.809 tấn gạo trắng.

Chiếu tàu Kampot chở đi Hạ-châu: 215.920 kilos cá khô, 14.070 kilos mỡ heo, 830 kilos gà vịt, 13.200 kilos chiếu, 349 tấn gạo trắng, 67 tấn tấm.

Chiếu tàu Providence chở đi Hương-cân. 78.590 kilos cá măng, 153.417 kilos cá khô, 40.573 kilos tôm khô, 540 kilos lông gà, 13.200 kilos chiếu, 267 tấn gạo trắng, 385 tấn tấm, 255 tấn gạo lọc.

Chiếu tàu Carina chở qua Úc-đại-lợi (Australie): 4.673 tấn gạo trắng, 2744 tấn gạo lọc.

Ngày 24 Mai 1919. - Chiếu tàu Urayasa Maru chở qua (Nhứt-bồn): 2.150 tấn gạo trắng.

Chiếu tàu Chirtyka chở qua Ma-ni: 18.200 kilos bò sừng, 789 gạo trắng 180 tấn bột gạo.

Chiếu tàu Donai chở đi Hạ-châu: 500 kilos gà vịt, 580 kilos gạo trắng.

Chiếu tàu Telémachus chở đi Hương-cân: 17.500 kilos cá-khô, 8.000 kilos dừa, 8.700 kilos bò sừng, 1.472 tấn gạo trắng, 519 tấn tấm, 50 tấn cám.

Ngày 25 Mai 1919. - Chiếu tàu Nam-Vian chở đi Su-matra: 546 tấn lúa. Chiếu tàu Banhongliong chở đi Hạ-châu 1219 tấn gạo trắng.

Còn nhiều thứ thủ-sàng liệt vật không kê xiết.

Lấy theo đồ xuất cảng trên đây mà suy thì nội hạ tuần tháng Mai rồi đây, Hạ-Châu và Hương-cân, ăn gạo, ăn cá khô và heo bò xứ ta nhiều hơn cả nước.

Rượu Sâm-banh hiệu MARQUIS DE BERGEY

LÀ RƯỢU NHỨT HẢO HẠNG

Thương trường

Hàng hóa chở sang các nước

Trong kỳ 13 tới 26 tháng Mai 1919 đồ sảng Nam-kỳ xuất dương đáng bao nhiêu đều kê sau đây:

GẠO

Số gạo xuất cảng trong kỳ nói trên đó cộng là 47 ngàn 293 tấn, đều phân như vậy:

1.484 tấn chở về Đại-Pháp 11.334 t. chở về Singapore (Hạ-châu) 11.487 t. chở về Hongkong (Hương-cân) 8.633 t. chở về Nhứt-bồn 5.659 t. chở về Indes Néerlandaises (Thuộc địa Hà-lang) 1.879 chở về Philippines (Ma-ni) 7.447 chở về Australie, (Úc-đại-lợi)

Còn từ hôm 1er janvier tới 26 mai này, số gạo xuất cảng, cộng hết thảy là 409 ngàn 961 tấn; còn năm 1918 trong lúc ter Janvier tới 26 mai 1918 thì số xuất cảng cộng tới 619.696 tấn, nhiều hơn năm nay là 209 ngàn 676 tấn.

TIEU

Số tiểu xuất cảng từ hôm 13 mai cho tới 26 mai 1919 cộng là 9.040 kilos. Trong số ấy thì chở về Đại-Pháp hết 7.000 kilos.

BÔNG VẢI

Từ 13 tới 26 mai 1919, xuất cảng bông vải nặng 71.621 kilos, phân như vậy = 424 kilos bán về Marseille (ở Đại-pháp) 71.500 kilos bán về Hongkong

CAO-SU

Từ 13 tới 26 mai 1919 số cao-su trong trong các tỉnh Nam-kỳ chở đi xuất cảng hết thảy là 13.622 kilos đều bán về Marseille cả:

Giá tiền chở hàng hóa - Đại-Pháp 200 quang một tấn Hương-Cảng từ 0\$ 30 tới 0\$ 35 một tạ Hạ-châu từ 0.30 - 0.35 id. Ma-ni từ 0.50 - 0.60 id. Nhứt-bồn từ 0.60 - 0.75 id.

LÚA GẠO SẴ ĐINH GIÁ NHƯ VẬY:

Trong kỳ hai tuần tới, giá lúa gạo không sụt, đã vậy mà nay lại nhờ (Chính-phủ) cho phép xuất cảng trong tháng Juin tới 75 ngàn tấn, lại thêm các xứ lân cận Đàng-dương hồi mùa nhiều quá, nên giá lúa gạo có mỗi tăng lên thêm nữa.

Cái đợt phóng đặng qua tháng Juin Juillet giá lúa gạo:

Vinhhiêng và Gòcong trọn lọn. Lúa Nam-kỳ, mỗi tạ 28-kilos, chở đến nhà máy giá là: 3\$50 tới 3\$60. Gạo lọc nhà máy một tạ 60k 700.. 4\$95 có 5% lúa một tạ 60k 700.. 4, 80 có 20% lúa Gạo trắng nhà máy n. 2... 5, 50 Tầm (n. 2-Saigon) 1 tạ... 4, 25 Cám 1 tạ... 1, 25

Thương vụ luật-lệ

(tiếp theo)

1. Như người buôn-bán mà Tranh-tụng với một người buôn-bán khác thì hệ số sách vở nào giữ theo? 2. Ắc Quan tòa hay tin theo. Tuy vậy chứ Quan tòa cũng có quyền hành rộng mà bị bắt nếu cứ chỉ khác chỉ rằng trong số sách vở, ấy là mới về hai người buôn-bán mà tranh-tụng một việc thuộc về nghiệp buôn-bán; nếu việc tranh-tụng không thuộc về nghề buôn-bán thì về quyền tòa họ phán đoán. Khi ấy đều số sách giữ cho rành rẽ thế nào thì tòa họ cũng không tin, cứ kiểm bằng cơ khác phân xử mà thôi.

2e Còn nếu một người buôn-bán mà tranh-tụng với một người không buôn-bán, thì việc trình số sách không ích chi vì có một mình người buôn-bán giữ số sách mà thôi, dường ấy, muốn biên thêm biên bớt, nào ai biết được, làm sao mà tin. Có một điều, nếu người buôn-bán quả quyết rằng lời biên trong số là lời thiệt, thì bất quá tòa họ bắt thế mà thôi, chứ không cho dựng chứng người nào hết (1).

Sự trình số và sự giao số của họ. -

Triết số (Représentation des livres) nghĩa là đem số xin tòa xem xét một khoản mà số đúng cho biết rõ sự tích tranh tụng mà phán đoán.

Triết số, hoặc dâng giữ số xin, hoặc dâng phần-đối (partie adverse) nài: có nhiều khi chẳng ai xin, chẳng ai nài mà bị buộc trình cho tòa xét, song tòa được xem khoản nào về việc tranh-tụng mà thôi, chứ chẳng đặng xem trọn cuốn số ấy là sự nhiều việc mẫu nhiệm của người buôn-bán có lụ ra chẳng.

Còn sự giao số (Communication des livres) là sự rất quan hệ cho người buôn-bán. Phải giao nguyên cuốn số cho Tòa xem từ đầu đến sau. Sự trình số và sự giao số đó còn khác với nhau như vậy nữa:

Khi vào trình số cho Tòa thì có một mình quan Tòa hay là người Tòa đã phủ tra xét, được coi số mà thôi; chứ khi nào phải giao số, thì chẳng những quan-tòa mà cả cái phe phán đối đều được lục coi trọn hết cuốn số đó.

Hồi sự giao số nó quan hệ cho người buôn-bán như thế, cho nên luật cho quan-Tòa đòi giao số trong ba vụ kê ra sau đây mà thôi:

1o - Lúc kiện phân chia gia tài của người buôn-bán cho con cháu nó.

2o - Lúc kiện phân chia sự sống của một xã-hội nào đó cho mấy người hùn;

3o - Lúc người buôn-bán bị đảo-sầu (bị khánh-lận).

Kỳ sau sẽ giới các cách lập xã-hội. NGUYỄN-VĂN-CO

(1) Về việc hồ, nếu mình muốn đòi ai một số tiền quá 150 quan, mà mình không có giấy tờ chi của người thiếu nợ làm chứng sự thiếu đủ đó, thì Tòa họ bắt đem không xét, chẳng hề cho dựng người làm chứng. Nếu đòi số dưới 150 quan thì luật có phân khoản nào cho dựng chứng khoản nào không. Chứng giữ luật họ sẽ các nghĩa.

RƯỢU CỔ-NHẠC VIEILLE EAU-DE-VIE DEJEAN là một thứ rượu rất có danh tiếng hơn hẳn chưng năm nay.

Thế giới tân văn

HUẾ-KY

Xưa nay thành Niua-giơ (New-York) mới thấy lộn này là lần thứ nhất mà chiến-thuyền Huế-kỳ tự nhau đặt tại trong ầy đồng nhiều như thế. Số chiến-thuyền ầy cộng hết là 403 chiếc.

TRUNG-HUẾ

nhơn-công

Chánh-Phủ Đại-pháp gửi giấy qua Trung-Huế đặng mượn 25 muôn nhơn-công. Mỗi người thợ coi máy thì ăn lương 60\$ một tháng, còn cu-li thì 30\$.

Tờ giao kèo làm 2 năm. Chủ kêu nhơn-công ở tại Trung-hải (Shanghai).

NGA-LA-TU

trích loài vò tich

Phòng Canh-nông Nga-la-tư có mua các cuộc đồ dùng và hơi dộc dặng thực thuộc độ: mà hai cho tuyệt các loài trùng dè làm hư hại mùa màng, như là cáo cáo, Việc làm thứ đó nay thấy việc đã thành hiệu rồi, nên phòng Canh-nông truyền bố cho quốc-dân biết mà làm theo.

AUSTRALIE (Úc-ĐẠI-LỢI)

Nhơn-công hào nài.

Những nhơn-công làm ở các lò spha và lò nước đá đồng nhau một lòng mà xin tăng lương bổng lên một quang mỗi tuần lễ; nói rằng công việc của chúng nó làm hay rồi ro mà mang bệnh, như là trong lúc khi trời thay đổi.

SAINT 10

Vụ trách chông,

Có một người đôn-bà ở Saint Pair sur mer đi thưa chông, vì hay có thời hiệp đập đánh đập mình; người đôn bà ấy khai rằng chông nó uống mỗi ngày tới 25 lít rượu, còn từ hôm tháng Novembre 1916 đến nay, uống hết 3 thùng rượu, một thùng có 1.400 lít, cộng hết là 4 ngàn 2 trăm lít.

(Đó là cháu 7 đời của Lưu-Khánh-đà.)

Diễn tin Havas

Hội Liêng-hiệp chịu đình cho A-lo-măn 8 ngày nữa. Báo L'homme libre nói nếu cho đình như vậy thì trong lúc 8 ngày đó A-lo-măn có ngày giờ mà tự tập phe của nó thêm người dặng xen vào mà bện lộn kêu nài nữa.

Tờ trả lời của Liêng-hiệp về vụ binh bị cầm tù đã giao cho Sở-thần A-lo-măn hôm 22 mai.

Ông Orlando (là đại-biểu nước Ý đại-lợi ở Paris, đi qua xứ Oulix đã trở về kinh đô Đại-pháp rồi. Ngài nói công việc của đại-biểu Ý đại-lợi ở Paris làm thì cứ do theo ý kiến của chánh-phủ đã phân từ hôm 29 avril. Ông Orlando nói công việc làm có nhiều đều ngăn trở khó quá, vậy thì số đại-biểu của Ý đại-lợi phải thêm người để mà lo việc cho vẹn toàn.

Hội ngũ-quốc định sáp nhập Ruthènes Tcheco-slovaquie.

Theo Báo Chicago Tribune, thì tờ hòa-ước sẽ giao cho Áo-quốc ngày thứ tư tới, còn Áo-quốc xin tạm ngưng coi tờ hòa-ước ấy. Báo Le Temps nói vụ thành-Fiume nay đã tính xong rồi.

Ông Wilson và ông Orlando đều hiệp ý nhau cũ. Thành Fiume sẽ trở nên một

nước riêng, có vạn-quốc-hội bảo hộ Thành Zero, sebenico sẽ sáp về Ý đại-lợi.

Đức-giám-quốc xứ Pologne đã tới thành Prague rồi, có Đức-giám-quốc Massarick tiếp rước.

NGA LA-TU

Bình mộ nga-la-tư hiệp với binh thủy An-le đánh lấy đặng thành Pétérhot ở cách kinh đô 24 ngàn thước. Phe nghênh-thua chạy dốt chạy thành lộn và mấy kho thuốc đạn. Khi giải bỏ lại tñt rất nhiều.

Quan Biện-ly Myho tên Gintsburger bị cách chức.

Lời kiều

Nhơn vì tuần rồi ngày lễ ASCENSION trùng bữa thứ năm, tuy là các Báo đều nghỉ, song bản-báo cũng xuất bản luôn, chứ không nghỉ, tẻ ra tuần này lại đón dịp thêm 2 ngày lễ PENTECOTE nữa, nhằm thế xuất bản không kịp, nên bản-báo phải kiêu lỗi cùng liệt-vị, xin cho nghỉ đỡ một kỳ thứ năm nhằm ngày 12 Juin tới đây, tuần sau sẽ dặng tiếp.

N. C. M. Đ.

Thuốc hút

hiện

CÀ-LÒP

(TRÁI ĐÀU)

Có một mình hãng DENIS FRÈRES
có trụ mà thôi.

Là một thứ người ta ưa dùng hơn và hay hỏi mua thường lắm.

ĐÔNG DU-ÔNG THỜI SU

GIÁ LÚA GIÁ BẠC

Lúa mới tẻ 68 kilos chử tới nhà máy nay lên giá từ 3\$75 tới 3 \$85

Kho nhà nước	5.50
Hãng Đông-Dương	5.50
Hongkong Shanghai	5.50
Chartered Bank	5.40
Banque Industrielle de Chine	5.50

NAM-KY

Cholon

Xe lửa công. — Hôm 30 Mai, xe lửa đi Mytho, cồng chết một người đôn-bà lối ga Cholon và Phú-lâm.

Người đôn-bà ấy hai phía hông đều gãy nát nghiêm, chơn cũng gãy lòi. Vụ này tra xét mà chưa rõ chất lỗi, ấy tại ai song nghe nói người bị xe cồng chết đó thì điếc, nên xe thối không nghe mà tránh cho kịp. (Bã điếc sao không biết phận lợi đi đầu trong đường xe lửa làm thì cho mang hại vậy ?)

Saigon

Có nghe rằng những người coi máy xe hơi ở Nam-kỳ đã hiệp nhau xin lập một hội tương-lễ. Tôn-chí hội đình lập đây chưa rõ chắc thế nào. Chưa hiểu hội lập đặng giúp đỡ nhau trong khi hữu sự hay là lập hội đặng bầu chừa quyền-lợi của mình. Cầu xin cho hội lập thành.

Rạch-giá

Chết trời. — Hồi hôm giờ chiều 28 Mai 1919, một đũa con gái tên là Phạm-thị-Sáo, 8 tuổi, cha là Phạm-văn-Gấm, mẹ là Ngô-thị-An, đi chơi với trẻ ở lối xóm là Lê-văn-Ba 6 tuổi, rồi trượt chơn tẻ xuống sông bên đó chìm ngầm. Cách chừng một giờ mẹ thấy vẫn con mới đi kiếm mà không gặp; kễ gặp tên Lê-văn-Ba mới hỏi thăm thì tên nó chỉ dưới sông và nói rằng Thị-Sáo còn đang bám dưới đó. Thị-An mới kiếm hết sức mà không được, chừng mới là sáng lên thì có tên

Le-chê-Dông lặn vớt đặng đem lên tới bờ thì ở bờ phương cứu chữa. Hôm đi chơi Đông-tế-thành. Quan, làng, khám nghiệm rồi lên cho phép chôn.

Thường năm hàng có con nít tẻ sống, mà sao những kẻ làm cha mẹ, chẳng hề chịu cho đi học, giết và kêu chửi chửi nó. Đẻ cho việc như trẻ vô phúc ấy, đầu óc cũng thế vậy cũng không sống lại, hay hơn là để phòng trước, cho khỏi có sự rui ro sau.

TRONG NGHĨA KHINH TÀI

(Việc phải dặng khen)

Càng là chết trời nữa. — Qua ngày 29 Mai rồi chừng nửa giờ sáng, tên Chánh-văn-Thùng 21 tuổi ở Mach-lô (Matolet) dưới tên Nhà-bè đi giải gạo Nhà-nước đặng cấp tàu « Fanny » tại Quai đừ Nansot.

Khi tàu sửa soạn mở đỏi chạy thì tên nó bước ra be tàu, rồi trật chơn chiêm mắt. Vì nó không biết lội, lúc ấy có hai người dưới tàu ngó thấy song vớt không kịp. Làm tàu phải đậu lại mà chờ.

Đến tám giờ, tên Nguyễn-văn-Ngọc ăng xuống vớt được là thì công tại chỗ nó bị chết. Khi hay tin ấy, quan Thủy thuộc Ông cơ và chánh Lưu, liền khám nghiệm thì hải không có vết tích chi hết liền cho phải chôn.

Giúp đũa may mắn, có ông Trần-đức-Trọng, Tri-phủ honoraire, gốc người ở Bắc-kỳ có sự nghiệp tại làng Phước-long (Rachgia) đi ra đầu giá đất tại Trưng-bá, thầy tên vô phúc ấy, chết một cách thảm khố như vậy, lại thêm từ có vô thần đặng lòng thương xót bèn xuất ra ba chục nguyên bạc đặng mua quan quách và vải hồ dặng mà cúng táng tên nó cho khỏi học lộ thị hải.

Việc này tôi thấy đã chẳng chường không lẽ bỏ qua, nên lập tờ viết gửi lên, xin ông Chủ-bút với lòng ân bình với Quốc-báo đặng tặng người nhơn đức cũng cho kễ khác số đó làm gương.

Tiệm may và khắc con dấu của M.Đào-mỹ-Thanh

Nº 1, Rue Catinat, Saigon. — May khéo và kỹ-càng
Khắc con dấu bằng đồng và bằng má thung khéo lắm

Tội trốn. — Càng trong ngày 29 Mai bởi 5 giờ chiều, một đám tội nhơn xe đất tại mộ dưới đặng đi phủ Bà-trị, không biết đúng nó đã sắp đặt mưu kế sẵn hồi đó, mười đũa hiệp lực cang nhau, tay hiệp cuộc rường, thừa dịp linh coi chúng nó sợ y để phòng, đặng cuộc rường ấy tay hai tên lộn mang bình rồi xông về nó nhau chạy cang vô đất thánh và thẳng tay đặng đường lên cột giây thép. Đến chừng tay nó hay tin, đem súng và đồ lính mà xông cang bờ cang bụi tằm kiếm hết sức mà không gặp, chớ biết chúng nó đang ẩn nấp, đến nay hãy còn chưa rõ tổng tích. Vậy từ này về sau những kẻ ở xa thánh thì bắt luận xét nào, nếu có người lạ mặt đến nhà, khuyên đặng con trẻ mà mang hại. Vì bằng có thể biết chắc kễ đó là một nhơn trốn, thì khả lập tức đôn báo với quan, lương sự tại đặng nắm tên, mưu chớ đặng tinh mà phải tội lấy va tràng !

BẮC-KY

Vì mùa màng thất bát, nên chánh-phủ cấm Bắc-kỳ không cho xuất cảng gạo.

Vụ Desvignes. — Tên Desvignes là người thích khách quan Toàn-quyền khi trước, nay lại bị cáo về tội gửi giấy mà cáo xâu cho quan Toàn-quyền và quan Tham-biện Hà-đồng, nên bị tòa xử thêm hai tháng tù nữa.

Vinh khánh thăng bình

Bây lâu chiến tranh kịch liệt, rừng đặng cả 4 phương trời; nay đã mưa êm gió tạnh, thiên hạ thăng bình, nên Chánh-phủ Nam-kỳ đặng lập một hội Phái-viên, để lo lần sửa sang cuộc lễ viếng khấn và thăng bình này đầu đợ cho an bài; kể ngày nào mà tờ Hoà-ước ký tên thì sẽ vui chơi cuộc lễ ấy.

Cuộc lễ này chắc rạo cũng là trong thế ấm. Vì chẳng những là rình Khánh-thương bình mà thôi, mà lại cũng mừng cho Mậu-Quốc-ta và đồng-minh hoàn thắng nữa.

Cờ bạc

Cờ bạc là một binh hại dân rất lớn, bởi đó cho nên Chánh-phủ có lòng nhân-hậu thường ra lệnh cấm đoán rất nghiêm, ấy là ý Chánh-phủ muốn lo trừ thói tệ cho dân được an cư lạc nghiệp nhẹ bước sanh nhai mà nông nã theo người về đường thương-cử.

Tuy là luật cấm thiết nghiêm, song cũng không thể nào mà làm cho tuyệt được. Mới đây, tôi nhơn có việc phải đến Sadeo một ít ngày. Lúc tôi vừa bước chơn tới chợ Sadeo vài bữa đầu thì đêm nào tôi cũng nghe thiên-hạ đoán ba lũ bảy xạm xi xum xích với nhau, kể thì nói tới mới thua hết vài trăm, người thì nói tới cũng thua hết năm bảy chục. Tôi nghe vậy thì tôi lấy làm lạ hết sức, nghĩ vì chỗ ấy là chỗ châu-thành, quan quyền lữ tráng có bớt từ giàng mà sao lại có cờ bạc cũng lạ! Tôi ra chừng tôi ở đó được năm bảy ngày thì tôi mới rõ, vì tại chợ Sadeo có một tiệm của Khách-trú, hiệu là T. H. ngoài thì đời danh bán cháo bán mì, bán cà-phe, bánh nước, mà trong thì là ổ cờ bạc, nào là me, nào là đề cu-di, nào là bài-cờ đờ tử, vì nó làm có hàng có gác nhiều chỗ quá, cho nên quan trên cũng khó mà hay biết được. Vì phía trước thì tiệm bán cháo bán mì, chớ phía sau thì lại có một tiệm 4-phiền ăn luôn qua đó; lại còn phía bên đường Vinh-long có một căng phở cũng ăn luôn qua một gác; đêm nào cũng có năm bảy sòng me đôi ba sòng cu-di, còn lớp thì bài-cờ là khác nữa. Đêm nào như đêm này, dường như có hoa-chi.

Cũng trong lúc ấy có một người ở Rachgia-ên là Xá-Cu. Đi Saigon bán lúa về ghé đó, thấy ổ cờ bạc thì ham, bèn về đánh chơi, may sòng ăn gần một ngàn tám, những bọn du-côn điếm-dàng thấy anh ta ăn nhiều bèn theo xin hoãn, làm cho anh ta phải mượn phòng nơi Bunglow mà ở, nhưng chúng nó cứ theo hăm dọa hoặc làm cho anh ta sợ nên phải lòi bạc ra mà cho chúng nó gần trót vài trăm mới êm.

Qua đêm sau có một ông Bang thấy anh ta ăn nhiều, nên mới lại đánh nữa (Anh ta cũng ý lúc bên, không hề ăn quen chồn đến mất tiền). Đêm ấy ông Bang hết cái, chủ Xá đánh con; đã thua hết một ngàn tám trăm bữa trước, lại còn thua với hết 3 ngàn đồng (chết chửa) chuyên này thiệt thua tận cáo, đến đời hết tiền tâu mà về xứ). Khá, mà ông Bang sợ cũng có nhơn, nên có cho chủ Xá lại ít nhiều đặng lần về xứ sở.

Tôi là khách đi đường, nhơn thấy đều tình tệ như vậy mà không mở làm thinh, nên phải thổ thổ đôi lời, xin ông Chủ-bút làm ơn đàng báo hải này cho quan trên rõ rằng cơ quan, hẳn có lập thể ngăn ngừa mà cứu dân lương thiện.

Một người ở Sadeo

ĐAM CƯỚI

Bản-báo có được tin rằng đến ngày 9 Juin 1949 này, ông Trần-văn-Chân Thoký tại tòa Đô-Tán-an, sẽ định hệ gia-thất cho một cô là cô Trần-thị-Hương, kết duyên với M. Đặng-trung-Minh. Thông-ngôn số Điện-tín tại Saigon.

Bản-báo tạm kính đời lời tỏ ý chúc mừng cho hai vợ chồng mới, loan phụng hòa minh, trăm năm hảo hiệp.

N. C. M. Đ.

Bentré có phước lớn QUÁN HUN LIÊM TÍCH

Cách mấy năm nay tại châu thành Bentré, sanh ra trộm-cắp, du-côn du-dăng càng ngày càng lộng quá, cũng vì cờ bạc và đề cò-nhơn, đến nỗi có cách châu thành không đầy một ngàn thước, đến lúc nó xó thiên hạ đi đêm như đi coi hát, đàng điếm đi đớp-đậu, mà chẳng ai nói tới, mỗi sòng đề thì có một tốp du-côn cầm cây gươm đường, hề có ai phạm tới chủ đề thời bị du-côn đó đánh đập-đầu bẻ óe, đã có như vậy rồi, việc giải tới Tòa chớng có và lảng đều nói rằng đám du-côn bạc, té ra đũa bị đánh chỉ thì mà còn

mất phạt về tội dợc đờ, bởi vậy chúng nó dám chồm nhau trong châu thành giữa ban ngày, một tên trong bọn bắt tinh nhơn sự, vậy mà không chịu la, thần nhân thấy vậy cáo báo tới cơ, bắt tra mà không ra mới vì tên bị bình không chịu khai, để vậy sau tra thù. Mỗi buổi chợ những tay điếm đàng du-côn ngồi chệt mấy quán cơm quán nước chẳng ai dám nói tới. Chẳng ngờ, thiện át đảo đầu. Mới hôm đầu tháng Mai 1949 thì nay có quan An Đờ-Hửu-Trí lại ngồi Biện-lý tòa Bentré, Ngài nghe các chuyện tình tệ như vậy, nên Ngài ra lệnh cho có một lữm lặt mấy đũa du hí không nghề nghiệp và Ngài cho bắt mấy chủ xô để mấy tay đi đớp-quyển về giam tra, bắt cả thấy đũa bị phạt, mấy đũa du đàng còn sót lại đũa trên đi hết, mấy đũa trộm cắp viết chung quanh châu thành đều giải nghệ (hồ nghệ cũ) vậy nên nói rằng: Bentré có phước lớn, nếu n đi xứ đũa có một ông quan như ông Đờ-Hửu Đai-nhơn này vậy (siêng năng và thanh liêm) thì chẳng những là mấy đũa tiền nhơn evayy giá nghệ, mà những người quán tử « Cong » cũng sửa mình; được như vậy thì dân Nam-kỳ ta có phước, biết chừng nào.

Một người ở: bản Nông-Lũ ở Bentré.

AI TÍN

Bản-báo có nghe tin ông DIỆP-VĂN-GIAO là Tư-Biện số Thương-chánh đã từ lộ hôm 25 Mai 1949, hưởng thọ được 48 tuổi Ngài có tài về khoa Tây-học, buổi sanh tiền Ngài thường có việc bài giúp cho Báo Tribune Indigène và Báo Công-luân.

Tết vì bản-báo được tin của qui-quyển Ngài cho hay trẻ quá, nên không được đến kịp mà điều Ngài cho phú tinh hoài cảm.

Vậy nay Bản-báo phải kính đời lời đề tỏ chút tình ai điếu và xin phan tư cùng qui-quyển Ngài.

N. C. M. Đ.

Minh tạ lương y

Sadeo, le 25 Janvier 1949.

A Monsieur Nại-thiên-Đường. Kính thăm ông chủ tiệm An báo, sau đây tôi xin tỏ ít hàng cảm tạ ơn ông.

Tôi mừng ham chơi, theo nghe lời chùng bực, phải mang bình hoa-liều rất hiếm nghèo, tôi uống đá thử thuốc cũng không thấy hiệu nghiệm chi cả, tôi nghe đồn rằng tại tiệm ông có trữ lần đu thử thuốc, lại có thứ Sưu-độc linh-độc trị bình hoa-liều rất thần hiệu, sáng điếu, người bạn hữu tôi đi Saigon, tôi có gọi bực mượn lại tiệm ông mua hai ve thuốc « Sưu-độc linh-độc » giá 6. \$00 tôi uống đã hết 1 ve thì trong mình bình 10 phần giảm hết 7, 8 phần, tôi uống luôn 1 ve nữa, đã thấy hết bệnh lại thêm sức mạnh khi tôi mới phát bình hoa-liều này ra thì uống thuốc thấy này qua thấy kia tốn hao gần bạc trăm, mà không thấy giảm chút nào, vậy tôi mua có hai ve thuốc Sưu-độc linh-độc của ông giá có 6. \$00 uống hết 2 ve lành thì bình, lại thêm sức mạnh, nên tôi xin kính tỏ vài lời cảm tạ ơn ông có công báo chữa rất nệm thần hiệu, thiết là danh-bất-hư-truyền.

Nay kính Một người thân-chủ của ông. Sadeo

TRƯỜNG

NGUYỄN-XÍCH-HỒNG

Trường này rộng rãi sạch-sẻ mấy vị giáo-sư dạy đờ cũng siêng năng ki-lưỡng, cho ăn chỗ nằm của học-trò cũng có người chăm nom săn sóc tử-tê. Như là đồ ăn của học-trò lại càng sạch-sẻ sạch-tịnh vô cùng.

Lục-châu chư quân-tử có con có cháu cũng nên đăm đèn đờ mà cho nó học, cách sao liệt-vị cũng được vô công, khỏi lo sợ nghi ngại chi cả.

TUY KIỀU GIẢI-NGHĨA

(Tiếp theo)

Đi tận nơi kể sự lòng (1). Ở đây cửa Phật là không hẹp gì. E chẳng những sự bất kỳ. Để nàng cho đèn nôi thì cũng thương.

Lánh xa trước liệu tám đường. Ngồi chờ nước đèn bên đường (2) còn quê.

Có nhà họ Bạc (3) bên kia. Am mây queo lồi đi về đầu hương, Nhân sang dạn hết mọi đường, Dọn nhả hãy tạm cho nàng trú chơn.

Những mừng được chôn an thân. Vội vàng nào kịp tính gán tính xa, Nào ngờ cũng tổ hợp già.

Bạc bà học với Tú bà đồng môn, Thấy nàng màu phấn tưng (4). Mừng thăm được mới bán buôn có lời.

Hồ thông (5) đặt để nên lời, Nàng đã giỡn-giác rụng rời làm phen,

Mỹ càng xui giục cho liếng. Lấy lời hung-hiêm (6) ép duyên Châu-Trần.

Ràng: « Nàng muốn dạm một thân (7).

Lại mang lấy tiếng dữ gần lành xa;

Còn ai dạm chừa vào nhà nửa đây.

Vội nói Giác-duyen đi tai mới kể sự, Tận cùng Kiều.

Nhưng vậy e chẳng những sự bất-kỳ xảy đến,

Nếu để cho nàng đến nôi gì thì thiệt tội cũng thương.

Vậy thì nàng trước phải liệu tám đường mà lánh xa đi.

Chớ bấy giờ ngồi đờ cho nước đèn bên đường thì quá lảm,

Cần đó có nhà họ Bạc ở bên kia, Am mây đã quen lối đi đi về về hay cũng đầu hương.

Giác-duyen mới nhân sang mà dạn hết mọi đường.

Biểu dọn nhà hãy tạm cho nàng trú chơn tại đó.

Đáy nôi Kiều những mừng được chôn an thân rồi,

Vội vàng nào có kịp tính gán tính xa chi. Nào ngờ mỹ Bạc này cũng là hợp già.

Tên là Bạc bà mà cũng học với Tú bà một môn.

Qua thấy Nàng Kiều mượn phấn tưng son, Nên đã mừng thăm được: cái mới bán buôn có lời.

Cho nên hư không mà đặt để nên lời, Còn Kiều thì đã giỡn-giác rụng rời làm phen rồi.

Mỹ Bạc thấy vậy lại xui giục cho liếng, Nên lấy lời hung hiêm mà ép duyên Châu, Trần.

Mới nói với Kiều rằng: Nàng đến đây đường xa muốn dạm có một thân mà thôi,

Lại mang lấy tiếng dữ gần lành xa, Cho nên nửa.

Ồ; giỡn oan-gia là của phá gia đó; Còn có ai mà dạm chừa vào nhà nửa đây.

Tiệm may của Mme Huỳnh-công-Phú

92, Quai Belgique (Cầu-Ông-Đãnh) Saigon
May mau và chắc, đường kiem mũi chỉ thiệt khéo,

NHĨA XUÔI

Đấy nói : Giáo-duyên đi tại mà tổ tâm sự cùng Kiều rằng : « Ở đây là chỗ cửa Phật nghĩ không hẹp hòi gì, nhưng vậy mà e chẳng những sự bất kỳ xảy đến, nếu mà ta đã nài cho đến nỗi gì, thì ta không nỡ. Vậy thì bây giờ trước phải liệu thêm đường mà lánh cho xa đi, chớ để ngồi mà chờ cho nước đến bên đường thì còn què lăm. » Sáng cơ nhà họ Bạc bên kia, cũng quen với am mây này, đi đi về về đem dần nhang đèn cúng. Giáo-duyên mới nhả Bạc-bà qua và đến hết mọi đường; biểu dọn nhà cửa hãy cho nàng Kiều qua ở tạm trú chớ có. Đấy nói Kiều đã được chôn an thân rồi, nên vui-vàng nào có kíp tính gáo tính xa gì. Nào ngờ đâu mẹ Bạc-bà này cũng là kẻ bợm gia cũng là học với Tú-bà một môn đó (đó hẳn phần buồn son) thấy Kiều mận phần tươi son, cho nên trong lòng đã mừng thầm được một mối bên buồn có lối rồi. Bởi vậy không có việc chi mà đặt để ra nên lời, còn Kiều thì đã bị nhiều lần nghe nói rưng rờ giờ-giác, Mẹ Bạc-bà thấy vậy lại xui giục cho

liêng, kiếm những lời hun hiêm, mà ép duyên Châu, Trán; nên mới nói với Kiều rằng : « Nàng đã đến đây đường xa muốn đi mà có một mình, lại mang lấy những tiếng dữ gần lằm xa nữa. Oi thôi! cái giống oan-gia là của phá gia đó, còn có ai mà dám chứa vào nhà nữa đây. »

ĐIÊN TỊCH

- (1) Sự lỏng là : Tâm-sự.
- (2) Tục/nói : bề nước đến trên môi nhấy, thì là còn què lăm,
- (3) Họ Bạc là : Bạc-bà, Bạc-bành cũng phần buồn người.
- (4) Mận phần, nghĩa cái mặt đời phần với coi mận mới xinh đẹp. Tươi son, nghĩa cái môi thoa son với coi tươi tốt. (gái xinh đẹp).
- (5) Hư-không là : việc không có gì.
- (6) Hun-hiêm là : hun dữ, hiêm nghèo, nói chuyện dữ tợn được cho Kiều sợ.
- (7) Muốn đem một thân là có câu : Vạn lý như thân khinh; nghĩa là đường xa muốn đem có một mình mình thì coi cái thân mình nhẹ lăm,

TRUONG-BAC-NHÏ.

ĐẠY TÁM CÁCH CHƠI TRONG BỘ BÀI « Văn-minh »

Mấy trò muốn chơi các thứ bộ bài này, trong lúc nghỉ cho tiêu khiển, bất luận là đánh cách nào, cũng giao kèo mỗi trò một cây cho giúp quân, hoặc thối, hoặc kéo nữa, theo cách dạy mỗi trò mấy cây như dưới đây; chớ chẳng nên cầm trâu tay mà chia, như bài cho, tứ sắc vậy, vì sợ có trò lỏng chơi xấu, hãy chia chẵn ăn thóc đây, mà ăn gian là một điều rất tệ! Chơi cách :

HIỆP-THƯƠNG

Cách này để học cầu-chương, mỗi trò 2 cây, trò nào làm chủ (làm cái) kéo lên 1 cây, đợ, mấy trò kia, kéo mỗi trò 1 cây cho giúp qua 1 bận, rồi trò làm cái đó kéo thêm 1 cây nữa, cho đủ 2 cây. Tỉ như trò Ôi làm cái kéo 2 cây, cây số 9 với cây số 9, thì lấy 2 số mà nhơn với nhau, 9 lần 9 là tám mươi mốt; còn trò Xoài, kéo đặng cây số 4 với số 5, thì lấy 4 lần 5 là hai mươi, hoặc 5 lần 4 cũng là hai chục. Nhơn như vậy bề ai cao số hơn thì ăn, như trò làm cái đặng 91, thì huế, còn từ 90 sắp xuống thì thua. Ấy là một cách.

Bán-si thần thân

(CA TRÙ)

Sầu địa khai hoa nở,
Bảng cùng phát phúc từ.
Nên con người, gặp lúc hàng-vi,
Ất phải chịu trăm cay ngàn đắng!
Lầu biết phải cho mây;
Ơa trên, trước khôn phương trả đặng,
Nghĩa xưa, sau khó nỗi đều xong.
Chớ phen đem vàng đau lòng,
Lắm lúc ngày dài rồi trí.

Có câu rằng:

Bán cơ có thể, sanu vô ơ;
Binh tại tha dương, tứ diệt nan.
Kẻ chữ bán, cho thiệt rõ ràng;
Đầu ai vương, cũng là rùn chi!

Bên đó:

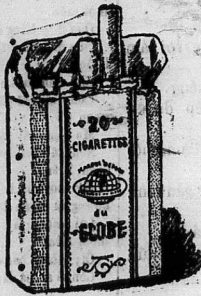
Trong gia-quyền coi nghề nản khí thì,
Ngoại đồng-bang, thấy rách rưới quờ chi.

THUỐC ĐIỀU

HIỆU

CÀ-LỘP

(TRÀI BÁT)

Mùi nó thơm

tho diệu dàng

chẳng có thứ

nào bì kịp.

Có một mình hàng DENIS FRÈRES

có trừ mà thôi

Gặp mặt ai, ai cũng mới trẻ
Tôi nhà chúng, chúng thăm mắt mới!

Thôi! Ta cũng nguyện:

Việc trung tín, đừng sai một mảy,
Thời gian tà, bụng sạch muốn đều.
Cứ phải làm, sống đặng danh bề,
Mong nên tỉnh, thác còn tiếng đời.

Năm kí số:

Chữ trực phú, là đều hủ-tệ,
Câu thanh bần, giốc lập danh thời.
Vui thăm cái phận Nam-nhân:

Berns Lê-Mai. Cầu-thơ.

À! em thầy chưa? Ra Võ-Tông mà đánh cộp, thiệt không biết
và nhớ nó giống gì mà mạnh như vậy. Chớ này mà tôi vật con cộp
này nhà - nó đây, thiệt tôi chỉ nhờ uống có một thứ thuốc. Kim-
sắc bổ-hườn của Tiệm *Nhị-thiên-Đường* ở tại đường Canton, số 38.
Chớ lớn mà thôi.

Nam-đông-Hương khách sạn

Số 26, 28 và 30, Đường Amiral Courbat, Saigon

Phòng vi sịch số, tiếp đãi tử tế.

TIỂU THUYẾT

Trước-giã : HỒ-BIỂU-CHÁNH

AI LÀM ĐƯỢC

(Tiếp theo)

Rạng ngày Chi-Đại vào tòa Tân-Đào xin đi lính lon-ton. Quan bảng lờng cho và định lương mỗi tháng 3000. Chi-Đại nghĩ mình ở khách-sang một ngày hết tiền các, ăn cơm hết ba bốn cái nữa, cộp trót đồng bạc rồi. Bây giờ làm ăn lương một ngày có ba cái thì làm sao cho đủ mà xài, bởi vậy nên nài ni với tên lon-ton Thiệt đặng ở đầu với và một tháng chịu cho và một đồng bạc phố. Lon-ton Thiệt nói tuy là ở phố là song mỗi tháng phải trả tới 3500, như Chi-Đại muốn ở thì phải chia hai tiền phố với và thì và mới chịu. Chi-Đại bằng lòng. Bên

muà một cái đồng, một chiếc chiếu, nói ở chừa đủ rồi sạ về ở với planton Thiệt, trên nhà ở-tiền.

Bàch-Tuyệt vì lương chồng nên cực khổ chẳng nề, hề đến giờ chồng đi làm thì ở nhà lén ăn quần mà may mướn, mỗi tháng kim cũng được năm bảy đồng nhập với lương của chồng thì đủ xài rài. Tuy chồng hèn hạ mà cũng cung kính luôn luôn không giảm nói tiếng chi cho mich bụng chồng, và thấy thiên hạ sang giàu cũng không phân bì phân lè chi hết. Chi-Đại nghĩ mình làm lon-ton mà vợ cứ kêu bằng thầy hoài thì mắt có lăm, nên mới đứng kêu vậy nữa. Bởi vậy từ đó về sau hề trước mặt thiên hạ thì Bạc-Tuyệt kêu bằng anh, còn khi nào vắng vẻ một mình thì cứ thầy mà kêu.

Ở trong số có một thầy kia trước học Nytho một lớp với Chi-Đại song thầy học mới có một năm dờ quá nên đờc-học thì và mới chịu. Thầy ra xin làm việc. Nay

Chi-Đại gặp thầy tướng tinh anh em nên mừng, rõ hết sự. song thầy nghĩ vì mình làm thầy mà đi quen với lon-ton coi không được sang, nên làm lo, đã không chịu quen với Chi-Đại mà lại còn bác lòi rầy Chi-Đại nữa. Chi-Đại thấy như tinh như vậy thì tức cười chớ không giận hơn chi hết thầy.

9. — TAI-NẠN ĐỒN ĐẬP

Nói về Chi-Đại làm lon-ton tại tòa Tân-Đào tuy là tí tiền song cũng đủ cơm mà ăn. Làm được một năm, bữa nọ vợ có chửa mà lại nóng lạnh. Anh ta mặc lo thuốc men pần đi làm trở về hết mệt giờ đồng hồ. Ông chú vô nhà hầu kêu lon-ton hoài mà không thấy mặt, nên giờ giẫy xin phạt 8 ngày lương. Chờ Chi-Đại được vô hay chuyện như vậy, lay nên nỉ ông chú hết sức mà đag không tha. Anh ta trở ra ghé ngồi phàn thì lo sợ vợ chẳng biết có bớt nóng hay chưa,

Nhà trường của bà Le Guidée

Ở tại đường *Amiral Page* số 1
Ngang hông Nhà-Thờ Nhà-Nước
SAIGON

Bà Le Guidée kính rao cho trong Lục Châu hay, như vị nào có con nếu muốn cho lên Saigon ăn học, thì bà rờ, sẵn lòng tiếp đãi, ăn nghỉ tại nhà trường của bà được hết.

Muốn học tại trường bà, thì bà sẽ lo dạy cho tới lớp thi bourse đặng về các trường Nhà-nước. Hoặc đi học các trường nào khác hay là trường của Nhà-nước rồi về nhà trường của bà ăn nghỉ cũng được. Bà sẽ sẵn sàng kèm thục con trẻ lo làm bài vở và học tập môn. Chẳng hề để cho chúng nó ham chơi mà mất ngày giờ.

Bà tính giá rẻ.

AVIS D'ADJUDICATION

Le 19 Juin 1919 à 10 heures il sera procédé au Service des Travaux Publics à l'adjudication de 13000 mètres cubes de latérite en 3 lots.
Cautionnement provisoire: 100.
Cautionnement définitif: 5000.00
Le dossier est à consulter à l'Arrondissement de l'Est.

phần thì buồn rầu nỗi bị phạt, tháng tới không đủ tiền mà ăn, nên ông chú kêu hai ba lần mà anh ta trí mãi lo ra nên không hay. Ông chú tưởng anh ta cũng đầu cứng đờ, nên giận viết thư xin bãi chức. Chi-Đại không để đến ba bữa nghĩ định ký tên rồi ông chú kêu nói cho Chi-Đại hay, chừng ấy mới chừng hững và sẵn sàng. Anh ta khóc lạt gần rảo nước mắt, kêu nài đi khờ nước miếng mà cũng không đặng. Chi-Đại ra về nói lại cho vợ hay, vợ chống buồn thắm hết sức. Lúc ấy trong rừng còn được sáu đống bạc. Rạng ngày Chi-Đại đi kiếm chỗ khác mà xin làm, té ra đi không về rồi đi năm ngày kim cũng chưa được chớ nào hết. Chi-Đại buồn rầu hết sức, sáu đống bạc phần thục men cho vợ, phần mất ăn xài, nên cũng đã hết rồi. Bữa nọ không tiền mua gạo, Bạch-Tuyết mới điu Chi-Đại đem một mẻ áo ra tiệm cầm đồ mà cầm. Chi-Đại cũng thế nên phải nghe lời vợ mở

LIM HONG BENG & C°

43, Quai de Belgique, 43

SAIGON

Hàng này có bán si và bán lẻ các thứ nước thơm (*Lotion Florale*) dũi heo muối xứ Úc-dịa-lợi (*Jambons Australie* hiệu CAVANBA, mỡ sữa Úc-dịa-lợi (*Beurre Australie*), Rượu la-ve hiệu «ASAHI» Beer, Bồn-bon Thượng-Hải (*Sullivan's Candies Shanghai*), các thứ bột đường sanh (*Pâtes Alimentaires Shanghai*), Bải Cào Huế-kỳ, sữa dật hiệu « GOLD LINES » (*Kim-Tuyên*) dầu hắc (Coaltar) vãn vãn.

Sữa dật hiệu « GOLD LINES » này uống vào rất ngon rất bổ hơn các hiệu khác, có gởi bán cùng Lục-Tĩnh mà giá cũng rẻ hơn nơi khác, chừ quí-vị hãy mua thử một bải hộp, sau ắt là toại chí.

Những đồ của hàng này đều là đồ mới tinh anh, ngon tốt lạ thường.

Lục-Châu chừ quản tử, muốn mua mà bán lại, xin viết thư cho hàng chúng tôi rờ, chúng tôi sẽ tính giá rẻ, và sẵn lòng gởi đồ theo chừ y quí-vị muốn. Hoặc muốn đánh dây thép thì để tác như vậy: HONGBENG — SAIGON.

rương lấy một mẻ áo, và đi cầm và rờ nước mắt. Cầm mẻ áo được ba đống bạc đem về xài trong năm ba bữa thì hết không hay. Ông chú tưởng anh ta cũng đầu cứng đờ, nên giận viết thư xin bãi chức. Chi-Đại không để đến ba bữa nghĩ định ký tên rồi ông chú kêu nói cho Chi-Đại hay, chừng ấy mới chừng hững và sẵn sàng. Anh ta khóc lạt gần rảo nước mắt, kêu nài đi khờ nước miếng mà cũng không đặng. Chi-Đại ra về nói lại cho vợ hay, vợ chống buồn thắm hết sức. Lúc ấy trong rừng còn được sáu đống bạc. Rạng ngày Chi-Đại đi kiếm chỗ khác mà xin làm, té ra đi không về rồi đi năm ngày kim cũng chưa được chớ nào hết. Chi-Đại buồn rầu hết sức, sáu đống bạc phần thục men cho vợ, phần mất ăn xài, nên cũng đã hết rồi. Bữa nọ không tiền mua gạo, Bạch-Tuyết mới điu Chi-Đại đem một mẻ áo ra tiệm cầm đồ mà cầm. Chi-Đại cũng thế nên phải nghe lời vợ mở

Nói về Chi-Đại phần kim chớ làm không đặng, phần vợ gần làm bốn, nên buồn rầu hết sức. Bữa nọ xin cùng chớ rồi, mà không đặng chớ nào, thôi chỉ mới lại cái bán để trên cầu Thủ-ngũ ngồi mà nghĩ chừ. Chi-Đại thấy trên trời mây kéo đen thui, dưới sông nước chảy như các, trong lòng lại càng thêm buồn, muốn nhào xuống sông Bền-ngé mà tự-lấn cho rồi. Song anh ta nghĩ lại vợ mình gần ngày; nếu mình chết thì đã an phận mình rồi, còn vợ ở lại bơ vơ một mình khôn khó nhiều nỗi biết nương cậy ai. Và người ta gởi thân cho mình, đâu cực khổ thế nào mình cũng phải ráng mà nuôi

người ta, ày mới phải đạo làm trai cho chớ.

Thôi, nghề nào cũng nghề, chỉ u lộn cu ly kia nó còn làm đủ mà nuôi vợ con nó thay; mình cũng đủ tay đủ chừ như nó, mạnh giận như nó, chuyệ gì mình không chịu làm như nó. Chi-Đại nghĩ như vậy rồi rờ về tới lại thăm tỉnh coi phải kéo xe kéo hay là đi làm bầm-bù. Anh ta nghĩ kéo xe kéo không quen chừ không nói, chỉ bằng làm bầm-bù coi bộ dễ hơn.

Chi-Đại tỉnh thắm như vậy rồi, sợ vợ buồn nên không nói cho vợ hay, rạng ngày thừ giấy sớm mặc đồ cũ rách; tuổi xuống nhà giặt xe lửa Mytho kim đồ mà vất mướn. Lúc ấy xe lửa đương lúc gần nhện, kẻ lấy tiền mua giấy, người xách gói lên xe, còn sắp bầm-bù đưa chày đưa này xin khiến thủng, đưa lại đầu kia xin vất rương. (Còn nữa)

QUYNH-MY

NGUYỄN-NGỌC CU

Số 20 đường *Amiral-Courbet*
(CHỢ BẾN THÀNH MỚI SAIGON)

Gạo, than, nước-mắm, tằm, cám, trà-hột, trà-tàu, thuốc hút cũng các vật dưng khác.

Nước mắm Phú-quốc ngon thượng hạng

Tiệm này bán rỗng nước-mắm Phú-quốc Bình-thuận; không bán nước-mắm làm tại đây. Mua vật chi, hoặc sai đến bằng phố, gởi giấy, thì kẻ đem đến nhà chúng sai. Nay tôi lại có dọn chớ ăn chớ nghĩ sạch sẽ tử tế. Muốn dùng cơm từ bữa ăn hay là muốn dùng cơm thàng cũng đặng. Lại có chớ nghĩ ngơi thong thả xin các ông ghé chơi một phen thì sẽ rờ.

LỤC-TỈNH-KHÁCH-LÀU

Số 84-29, đường *Espagne*
SAIGON

Tiệm LỤC-TỈNH-KHÁCH-LÀU; có phòng ngủ rộng rãi, sạch sẽ và mát mẻ vô cùng; ở tại góc chợ mới Saigon, đường *Espagne*, số 84-29.

EDEN-CINEMA

Tuần này rạp hát bóng Eden-Cinéma hát nhiều lớp lạ, hát tinh những tuồng mới đã hay mà lại vui, thườ nay Nam-kỳ chưa hề có. Hát tuồng mới nhiều lớp hay lắm.

Liệt vị hãy đến xem chơi cho tiêu khiển.

CASINO DE SAIGON

Nhà hát bóng Casino đứng bực nhứt trong cõi Đông-Dương, mỗi tuần thay nhiều lớp lạ thường, đã hay lại thêm vui vẻ, hình Pathé-frères.

Ông Leopold đã lập nhà hát tại Saigon 25 năm công cang, thầy thầy đều rõ chàng công người máy không rùng hình chớ tốt tươi xem tới rùng mà không -mỏi mắt Xin quí khách thừa khi hóng mà đến xem chơi tiêu khiển rất vui lòng, nhiều tích hay đẹp dạ quí ông. Sự mầu nhiệm xưa nay chưa từng thầy. Nội tuần này sắp tới có hát 2 thứ tuồng mới là *La mort du Saus marin* và *Le cœur Héroïne* có nổi nhiều lớp hay lắm.

TIỆM AN-PHƯƠNG

Bán hàng Tàu và hàng Bắc
TẠI CHỢ CAO-LÀNH

Chợ mới trên đường lục-châu qui khách đặng rờ. Tiệm tôi có bán rỗng hàng Tàu và hàng Bắc đủ loại, hàng nhiều cùng là hàng ta kêu là hàng vườn, nhuộm đen điều lạng thật tốt không hề trở, tôi chắc ý, vì nằm tại Cao-lành tốt (già rờ) nên đồ nhuộm đen của tôi tốt cao chằm không hết, đã nhuộm nhiều chằm rất kỹ càng giá rẻ hơn xú khác, vì các xú khác phải mua chằm tại xứ tôi giá mắc, nên không thể bi kiếp hàng đen của tôi, còn đồ hàng Bắc tôi cũng đủ thứ, tôi lãnh tại Hà nội, như quí khách muốn mua vật chi dưng, xin gởi thư đến, tôi sẽ gởi lại liền, như vợ nào muốn mua nhiều mà bán tôi tinh giá thiệt nhẹ, như muốn hỏi giá trước tôi cũng trả lời liền, hàng tôi gởi contre-remboursement.
Cao-lành, Nguyễn-xuân-Trước.
Cần bực

TRẠI THỢ MỘC HIỆU LỢC-LONG

Từ Nguyễn-long-Thao

Ở tại chợ Lái-thiêu

Tiệm này mở tới sáng tạo đã hơn 5 năm ở phố chợ phố chợ đường xe hơi Saigon-Thượng-một có dưng dưng đủ bằng ăn dài mặt gỗ liếc từ 1m10 cho đến 2m20, kế ngàn 0m80 cho đến 1m10, bằng ăn chẻ kiểu tứ linh (long lân, qui, phượng, bằng lùn của công 7, 8 tr cho đến 12 tr), và bằng ăn mặt đá, bằng tròn mặt cốt xây, chừng chằm tam lần từ 1m55, có thể 5 tr 4 góc chằm giầy là tây, bằng rượu (table d'apéroitif), bằng khách (table de salon), bằng viết (bureau) bằng rửa mặt (table de toilette) bằng nguyệt, từ áo trơn, từ áo kín thì rằn biến lùn thanh thờ kiến về sơn thủy chớ đồ chừ, ghế ngồi mát trơn, mặt trời dáo, mặt đất, và có đủ thứ đồ tiện, những là chừng đèn, đài, vòng khay, lý vàng một, vàng hai, vàng ba, vàng tư, hết thấy đều làm bằng cây dưng mộc, chừ theo kiểu kim thời tron bên, chừn các và bán giá rẻ.

Còn phía trước phố chợ có dọn thêm một tiệm -cánh có bán đồ ăn rượu và đồ dưng một trờ, ăn thì tron dưng có đủ.

Kính xin chừ-lon quí-khách thừa dịp nhàn du xin ghé lại ngắm tôi mua mà bán đồ lạng hoặc là dặt món chi chừng dọn trong nhà thì tôi sẵn lòng mau mau làm cho vớ y quí ông.

NGUYỄN-LONG-THAO.
chủ trại kính cáo.

Tiệm Hiệp-Thành TẠI MYTHO

Hình cũng chừ quí-lũ trong phố Mytho và các tỉnh lân cận được hay, nay tôi mới lập ra một tiệm, lấy hiệu là « Hiệp-Thành » tại chợ Mytho. Ở làm Bải-vị cho hiệu Lái-Thiêu Chợ-lớn mà bán các thứ nước mắm Phan-thiết thiệt ngon, và tiem tôi cũng bán-vị cho hai tiệm mộc Lái-thiêu của ông Nguyễn-long-Thao và ông Nguyễn-hiệp-Hòa mà bán đồ thườ bán, từ ghế, đống, bằng cây dưng mộc như: ghế, trức và cẩu-bô, vãn vãn. Nước mắm đã ngon, mà gởi bán cũng khác. Lục-châu đều nghe tiếng đã lâu. Các xin chừ ông lý lòng có cấp, đến giúp bán đặng bang, thì tôi thắm của công dưng.

Mytho Hiệp-Thành
Chủ-nhơn: T. Nguyễn-Quân Cần bực

Tiệm xe và bán đồ dự tùng

đường Luro số 90 và 101.
(Đặt-bộ) Saigon

TRẦN-VĂN-HIỆP chủ tiệm

Kính cùng Lạc-châu qui khách đợc rõ: Tiệm tôi có đóng đủ kiểu xe như là: Xe mai, xe hai bánh, xe kiền, xe kéo và cũng có bán các phụ-tuơ cở sửa lại chiếc cũ; có bán đèn xe cũ kiền, bánh xe cao-su bằng cây giá-từ bán tây chổ lại cao-su đăt dỏ thay trong bánh, kiền đèn tây, đổ băt kê xe đợc chắc và xe song mà bằng da tây may rất khéo và chắc, có bán yên cũ, chường đep hai tiếng, bình đổ thập đản khí đả theo xe, sơn xe. — và sửa xe.

Cái xin qui khách có đíp đến Đốt-hồ xin ghé lại-tiệm tôi một khi trước coi công cuộc của tôi làm, sau có cần đóng món chi đả thêm mua tiếp lưc ngời, thì tôi rất càm ơn họ cở. Còn chư qui khách ở xa muốn gửi thư hỏi thăm món chi cũng gửi cở tôi sẵn lòng trả đap.

Còn thì cũng có gửi bán những lả đèn xe, bánh cao-su giá-từ, đổ băt kê da tây nơi tiệm Thủ-Binh trước nhà giấy xe lửa Mỹ Saigon, tiệm Lạc-tinh-lâu số 84 đường d'Espagne.

TRẦN-VĂN-HIỆP cấn khải

GRAVURE

SUR
MÉTAUX ET MARBRES

LAM THIẾT KẾ CANG QUINCAILLERIE SAIGON

Tiệm tôi đã lập ra mười năm nay khác đừ kiểu con đẩu đổng và mà thưng. Có bán một bộ bĩa đầ cấn thạch để mà. Tôi có in đừ kiểu trong catalogue (mục lục) để cho qui-vị lựa kiêu mà dùng. Xin chư tôn chiểu cở tôi rất cấn ơn.

Nay kính.

LỜI RAO

BỘN NHẠC LANGSA SAIGON

Ông SERSOT là thầy đên có danh tiếng cở lập một ban nhạc Langsa 25 người, đừ các thứ kèn, cho những người Annam học hơn sáu năm nay, đả tập rành rỏ đừ các thứ úa theo cách thức người Langsa; (Marches sa, Redoublés, Polkas, Mazurkas, Valses, Ouvertures, Fantoisies, Airs Nationaux và Marches funébre) cũng như các bản bên phương tây.

Đổ lên họ năm nay, bọn này có đừ nhiều đản tiếp, lể khánh-tân, rước các quan Langsa cũng chơi nhiều chỗ hội người Langsa, Annam; thị Đồn-kèn đường Kinh-lập, các nhà hát Tây Saigon, và Lạc-tinh đếu nghe danh, lại các nhựt báo Langsa cũng đếu khen.

Vậy trong Lạc-châu, qui ông qui bà, như cở đấp chi, hoặc nghinh hôn, tang chế, ăn lể tây quan, nên viết thơ cho ông SERSOT, mà thưng nghĩ; gửi cở danh rành, tùy theo xa gần, ông cở lểng giá như: trước là đếu giup cuộc vui theo kiêu thích, và làm cho đep lòng qui ông qui bà chẳng nề lên cha mà xem thay can nhà Annam càng ngày càng tiến khắn.

Monsieur SERSOT,

Chef de l'Harmonie Indigène,
Nº 58, Rue Richard
SAIGON

CAFÉ RESTAURANT HIỆU-HIỆU

35-37-38, Rue Amiral Roze, Saigon

Kính cùng chư qui ông qui thấy đợc rõ: Tiệm tôi bán cơm tây, đổ ăn nấu thiết ngon, rừu chất tiệt lốt nhất hạng. Trong ngoài sạch sẽ, đên khí, quạt máy và bán ghế xin đep hần hơi.

Vậy xin mời qui ông qui thấy đên tiệm tôi mà dùng tôi sẽ sẵn lòng tiếp đái từ lể lưỡn.

Qui-ông ở Lạc-châu mỗi khi có việc cở lên ở Saigon, xin hãy ghé tiệm tôi mà dùng bữa, chắc sao cũng vui lòng đep miệng chư qui-ông.

Hiệu-Hiệu chủ khải

Café-Restaurant Taverne Française NAM-THUẬN-PHÁT

LÊ-VĂN-LÊ, successeur. ở tại Ngõ-tư đường Pellerin và đường Espagne gần đình Xã-Tây, Saigon.

Kính cùng chư qui-ông đợc rõ: nhà hàng bán cơm Tây hiệu là *Nam-thuận-Phát* này, nay để về phần tôi làm chủ rồi, tôi mới tìm đợc người đầu bếp giỏi nấu nướng rất khéo rất ngon; những món cở đơn ăn tôi cũng đay đỏi lểuchi để cho chư qui-ông phờn khi sai khiên; chỉ xin chư qui-ông cở cở - đản lể là bực đổng-bang mà giừn nhau cho nên việc, cởn trong lục châu chư quân-ữ, cở đíp chỉ lên đên Saigon, thoãn như chư ông cở lờng chiểu cở, thì tôi cũng vui lòng tiếp đái và cấn tạ chằng chng.

LÊ-VĂN-LÊ cấn bạch.

TIỆM

Nguyễn-hữu-Sanh
91, Rue Catinat 91.
SAIGON

Có bán đừ thứ hàng Tàu, hàng Tây tốt lắm mà giá cũng rẻ. Còn thợ may đणेn lắm, may đả khéo lại chắc, mà lại may cũng mau nũa.

Có lắn các thứ nón Tây của người Bắc làm. Nón tốt giá hẻ.

Xe hơi cho mướn

Kính cùng liệt vị đổng hay: nay tôi sấn một cái xe hơi OVERLAND 5 chỗ ngồi đả cho mướn nếu chư qui-vị cở cần dùng đi chơi, hay là cở việc chi, xin hãy xuống tinh giup nhau làm ngời. Xin hẻ để sấn tại đường d'Adran số 400 Saigon, ngang trước Tòa Tân-Đào, bắt lưỡn là giờ nào, chư qui vị muốn dùng xin đên đố thóc sấn.

TRIỆU-CƯƠNG

MỘT TIỆM LỚN TẠI CHOLON, SỐ 188, ĐƯỜNG MARINS
Mỗi tiệm mới tại Saigon số 3 đường Gallieni
TRÔNG RANG VÀ THẮT LỘN MẮT

Kính lờ cùng Lạc-châu chư qui-khách chư qui-ông qui-bà địn: rỏ: Nguyễn-tiệm tôi trông rắng rỏ như người mấy năm rồi, cở BẮC-CÁP-TỔNG-NGHIỆP

CỬA QUAN LƯƠNG-Y LANGSA BANG THƯỜNG, cách làm rất khéo-lẻo và chắc chắng, lại đổng - đố thưng hạng, chằng hề đỏi trả, vàng của tôi bịch đầu mười năm cũng cởn đổng lẵng như mới vậy.

Nay tôi lập thêm một tiệm mới tại Saigon (15 Mars 1919) này khai trương) số 3, Boulevard Gallieni ngang gare xe lửa Saigon-Cholon (Đường trên) chợ mới Saigon, cũng cở trông rắng và bịch rắng giá thiệt rẻ, cũng cở bán các món khác thường dùng theo ý của

chư qui-vị, mỗi cởc cuộc trong sự mua bán của tiệm tôi thời giờ cả đếu thiết rẻ hơn các nơi khác chằng sai. Vậy tôi kính mời chư qui-vị hãy đầu bước đên tiệm tôi, tôi hết lòng trọng đái. Chỉ như chư qui-khách ở trong Lạc-châu cở cần đổng món chi, xin chịu phiền viết thư cho tôi hay, để tôi sẵn lòng gửi cở ĐẶN TIỀN REMBOURSEMENT.

TRIỆU-CƯƠNG kính mời.

東 DAI-DONG 太

49-51, Rue Duperré, 49-51
SAIGON

Chụp hình đừ kiêu, tốt lắm!

Trông-rắng và bịch-rắng

GIÁ RẺ LẮM !!

Dijonette, Saigonnaise
TRÊM

Minh-thành-Hoà
BẢN ĐỒ NỮ TRANG

33, Rue Schroeder. — Saigon

Kính lờ cho lạc-châu chư qui-khách đợc rõ: Nay tôi có mở một tiệm bán đồ nữ-trang theo kiêu kiêu-khiêm-thời, rất nên xinh đep, ở tại chợ Saigon đường Schroeder số 23. Khi trước tôi có lập tiệm bán đồ nữ-trang ở Chợ-lớn, đường Thủ-Binh (Rue des Marins) số 184, tục danh là hàng chác-mỏi, nên tôi thường hiễn ý qui-bà qui-có tra đổng đố nên nhân và học-mỹ. Từ khi tôi mở 2 cấn tiệm ở đổng nay cũng như ở qui-bà chiểu cở cho người đổng-bang nên việc tôi rất cấn ơn, ngày nay mà trong lạc-châu hiệp-hùng, lập tiệm bán đồ nữ-trang như tôi thì tôi lể lưỡn vui mừng cho các ông và cừu tin chổ các ông cho mau thành ữv.

Nay kính

Nguyễn-văn-Lực đừ Bắc-Kuờn.

CÁO BẠCH

Kính trình qui-vị đợc rõ: Chúng tôi mới lập một tiệm tại đường Catinat, môn khí số 87, Saigon, để đếu cho biết mỹ: Như là: đổng-hẻ, xe máy, máy đánh chữ, máy may, máy lể, tủ sắt, vĩa, vĩa..... Có khắn các thứ sơn đổng và sơn thưng để kiêu, chằng mở đố cấn thưng, vĩa vĩa.....

Qui-vị ở xa muốn mua hàng lể cấn món gì xin gửi thư cho chúng tôi thì chúng tôi sẽ gửi lể hàng theo và thanh giá thiệt rỏ (Gửi cấn kiêu hàng giao ngời, Centre Remboursement) qui-vị muốn mua món gì ở Saigon hay là hỏi thăm việc chi thì chúng tôi cũng sẵn lòng lo giừn. Xin Chư-khách chiểu cở chằng thì hết lòng cấn ơn.
Đầu ban-huờn của Toukissotti

PHẠM-TRỄ-KINH

87, Rue Catinat — Saigon

Thi-nợc hiệu

TIỆM TRỒNG RỪNG RẤT KHÉO

Kính lời cảm ơn quý-ông qui-bà được rõ Nguyễn Hải trước tôi thường ở trồng rừng tại tiệm H. Villanelle ở đường Marine (Cholon) hơn mười năm, Lạc-châu chú qui-ông đến biết tôi và cũng đến khen ngợi nghề trồng rừng của tôi đã chắc lại khéo mà thêm mau.

Hiện nay tôi đã tách riêng ra mà lập một tiệm tại đường Avenue Jaccard, môn hải số 54, nơi nhà âm-công (đó cũn) của ông Huỳnh-tri-Phú (Cholon).

Vậy tôi kính xin lạc châu chú qui-ông vai lòng chiếu cố, đem giúp tôi lại người đóng hàng thì tôi lấy làm thêm cảm ơn chàng chàng. Tiệm tôi có trồng đủ thứ rừng và nhiều cách lỵ hơn các tiệm, khéo các vò cũng.

Để đảm bảo rằng rừng tôi cũng có thuốc, ai rừng bó tôi cura và sửa lại cũng hết đó. Còn ai ở xa muốn thì gửi thư cho tôi, hoặc ở gần mà không muốn đến tiệm, thì tôi cũng sang lòng đến tại nhà qui-khách mà làm cho, mà cũng không tính giá tiền mà hơn đến tiệm.

Còn như qui-khách muốn trồng mau, nội trong 1 ngày cho rồi, thì xin phải gửi tiền, tôi sẽ đi sức làm cho vừa lòng qui-khách.

Còn việc trồng rừng thì tôi bảo-chàng trong 5 năm, nếu có sức ra thì tôi làm lại không tính tiền.

Tiệm tôi đây việc trồng rừng chắc chắn hẳn hơn mà tiền công lại tính rẻ hơn các nơi khác. Nếu ai dám một đến cho tôi mà muốn trồng rừng thì tôi tính tiền công phàn nửa, bằng chẳng trồng thì tôi cũng tính tiền huê-nợc cho bách phân chi thấp (10 %).

Thi Nợc hiệu
Chà nhơn, Nguyễn-Trí-An cần khải.

NAM-HÔNG-PHÁT

KHÁCH SẠN

ở đường Boulevard Bonnard, số 108
ngang Gare xe lửa Saigon-Govap
lại Chợ-mới Saigon

Bán rượu tây và sữa xe máy, đến essence và đến alcohol.

Có cho mượn phòng ngủ sạch sẽ rộng mát, giá rẻ.

Qui-quan, Qui-khách ở xa muốn mua bất cứ vật chi thì tôi mua giùm, niệm kỹ lưỡng gửi tới chỗ ở máy ông.

Huy-nh-Đạt-Kỳ.

Tiệm khắc con dấu

Kính từ cùng Quý-khách đăng rõ: Tiệm tôi khắc con dấu đồng, cao-su và bằng đá cẩm-thạch để mộ, văn văn... Giá rẻ để tốt mà làm mau, nếu quý-khách ai muốn dùng kiểu nào, xin gửi thư lại tiệm tôi lấy Catalogue lựa kiểu mà dùng, thì tôi sẽ hết sức làm cho vừa ý.

TRẦN-DUY-BÌNH
Graveur
89, Rue Catinat, 89. - Saigon

Thuốc Cam-têch này tại tiệm NHÍ-THIÊN-ĐƯƠNG ở tại đường Canton số 33 Chợ-lớn có bán, hay làm; liệt-vị có cơn mà bị bệnh Cam-têch cũng nên gửi đến đó mua và cho vợ ăn thì thấy hiệu nghiệm liền.

GIÁ Mỗi gói 10 bánh... 0\$10
Mỗi hộp 100 bánh... 0\$80

TIỆM

Trương-văn-Hàn

SADEC

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lính thấp mượn đèn khí đá (carbure) theo cuộc quan, hôn, tan, lễ, kỳ-yên, tân-gia, hạ-thọ.

Khăn đen bằng nhiều tẩy tốt thường hạng; bán mới và bán lẻ vò ruột xe máy hiệu Michelin.

Quý khách ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, xin gửi thư cho tôi, tôi sẵn lòng kỹ lưỡng gửi contre remboursement (nghĩa là đóng bạc tại nhà theo mã lệnh đồ).

Hoặc muốn biết giá đồ trước khi mua thì tôi sẵn lòng cho giá đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix courants).

TRƯƠNG-VĂN-HÀN
chủ khải.

BÀI

« Văn-Minh »

Để giúp ích cho học trò sơ học các trường, tập nhìn số, và học sơ 4 phép toán, trong giờ chơi và lúc nghỉ.

Bài này có 5 cách đánh là:

Cử-lương, Bình-đông, Canh-tranh, Hiệp-thương, Tăng-Đức, Vê-sanh, Luân-thường, và Bắc-đi.

Có gói bán, tại quán « Ông-Cổ Mía-Đầm » và các tiệm sách trong Lỵ-châu.

Giá mỗi bộ bài, là hai cái (0\$20) mỗi gói 50 bộ, giá chín đồng (9\$00).

Trở tại nhà Monsteur; Lê-văn-Mai, Làng Hân-thông, Tổng Bình-lộ, Poste de Trà-nôn.

AI muốn mua nhiều, xin gửi thư thường nghĩ

Có bán một cây đàn Tây Piano rẻ lắm; có 100\$00 mà thôi. Ai muốn mua xin đến nhà số 22 đường Garcerie mà mua.

VỪA LỚN TRỪ ĐỒ VẬT THỰC

NHỮNG NGƯỜI KẾ NGHIỆP NẮNG HOTTET và CÔNG-TY

H. BLANG và HAUFF

Đường Catinat, SAIGON

Rượu nho đỏ và trắng (thùng và ra ve)

EAU DE TABLE NATURELLE

Le Champagne des sources de la Vallée
WITH WHISKY, BRANDY, WINE, LIQUEUR

Nước PERRIER

Như Soda, mưa nguyên thủy

và ve, ve lớn, ve phàn nữa

ve góc tư

Sữa hiệu CON GẤU

Sữa tươi tốt như mới nhả ra

SỮA BẠC NGỌT CONDENSÉ

Sữa đặc không đường condensé

Vàng và đỏ lên

Sữa bò hiệu CON GẤU tại nhà Suisse làm ra

Giấy hút thuốc hiệu CHAUVE-SOURIS

Máy viết chữ hiệu UNDERVOD, viết rõ ràng lắm.

Trà cây trị bệnh cảm hay làm tiệm Nhi-Thiên-Đương ở đây.

Lời rao

Kính cáo các ghech qui ông và qu' thầy ông hay.

Tôi là Nguyễn-văn-Minh chủ tiệm bán sơn tại đường d'Adran môn hải số 110. Kể từ ngày 1er d'Avril 1948, thì tôi dời tiệm qua đường d'Ormay môn hải số 49. Xin qui ông và qui thầy nhảm lỵc nhân đừ, xin ghé tiệm tôi xem chơi, thì tôi sẵn lòng tiếp rước.

NGUYỄN-VĂN-MINH
49, RUE D'ORMAY, 49 - SAIGON

ĐÀU XỔ

Tủ nhà thuốc

MỘT-THIÊN-ĐƯƠNG

Rue de Canton - Cholon

Thầy đầu xổ này của bản-đường hết lâu nghề cứu mà chế ra, rất hiệu thuốc trong sạch sẽ, những người nóng này trong mình, hoặc ban trái độc địa, hoặc nóng như ở đầu, hôi miệng, ăn không tiêu đường đại tiện huất bón.

Hiệu thuốc thầy đầu xổ này mà thì thấy hiệu nghiệm luôn.

Cách dùng:

Sớm mai để bụng đói, trộn nó với nước chà-pê mà uống.

Người lớn mỗi lần uống một ve.

Con nít 2, 3 tuổi mỗi lần uống 1 muỗng canh.
6, 7 tuổi mỗi lần uống 2 muỗng canh.

Giá mỗi ve..... 0\$20

Thuốc bột dẻ chà răng

Củ nhà thuốc

NHI-THIÊN-ĐƯƠNG

38, Rue de Canton - Cholon

Phàm người ở đời, răng là một vật rất quý rất cần dùng hơn hết, nếu chẳng biết lưu ý mà giữ gìn, thường thấy có nhiều người chừa bao làm thì bị mất răng ở trước hết, cho nên phải có thuốc chà răng để chà răng là để rồi chữa kịp.

Bởi nghĩ vậy, cho nên bản-đường chúng tôi nhờ nhân, gia tâm nghiên cứu mà chế luyện ra một thứ chà răng tốt, đã làm cho thơm miệng mà giữ được lâu. Nếu dùng nó mà sức miệng chà răng cho thường mỗi ngày, thì răng sẽ sạch mà lại bền chắc lâu dài, khỏi lo đau nhức chi chi.

Mỗi gói chà răng 0\$20